10 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅԻՒՔԲԱՆ ՃԻՊԷԼԷԿԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20 Պապը Ալի Ճատտեսի 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ
ارمنیجه یومی سورهاندак غزته‌سی
صاحب امتیازی ...
اداره‌خانه‌سی
باب عالی جاده‌سی نومرو ۲۰
Direction du Journal Arménien
SOURHANTAG
20, Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ԵՏ ՉԻ ՏՐՈՒԻՐ խմբագրութեան ուղղուած ոեւէ գրութիւն

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ Կ'ըլլան սկսիլ ամեն ամսոյ 10ին, 20ին եւ 30ին

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ
12 ամսոյ Կանխիկ դր. 75
6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մէջ ըլլալով
12 ամսոյ Կանխիկ դր. 100
6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մէջ ըլլալով
12 ամսոյ Կանխիկ Ֆր. 22
6 » » » 11

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐՈՒ ԳԻՆԵՐԸ
Մէկ անգամի համար տողը 5 դր.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցման համար մասնաւոր պայմաններ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ

ՌՈՒՍԵՒՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ՁԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Սովորական բան մըն է որ մեծ վէճերը սկզբանէ կարգադրուելու կարգին ալ մանրամասնութեանց քաշքշուքները կը տեւեն բաւական ատեն, զանազան ենթադրութեանց տեղի տալով ու ազդեցիկ լրագիրներուն տեսաւ դրամագլուխ մը ըլլալով. ժամանակակից լրագիրներու համար, երկարատեւ տագնապի եւ մատաղանիւթութեան աղբիւր մը կը դառնան։

Այս կարգէն էր Չինական մեծ վէճը, որ սկիզբները այնչափ զարհուրեցուց քաղաքական աշխարհը, եւ հիմա սկզբամբ կարգադրուած եւ վերջացած է։ Եթէ այսպէս եղած չըլլար, այնչափ մեծ դժուարութեամբ եւ ահագին զոհողութիւններով Չինաստան գտնուող օտար պետութիւնները չէին կրնար դուրս ելլել անկէ։

Բայց վէճին վերջացած ըլլալը, խնդրոյն վերջացած ըլլալը չի նշանակեր, ընդհակառակն վէճը խնդրին նախաբանն էր, ու անոր ապագային ուղղութիւնը կը գծէր որոշակի։ Բայց Ռուսիայէն, որ Նախապէս իրծ րագրած Մանչուրիային մէջ կը կենայ, բոլոր միւս օտար պետութիւնները, զինուորական տեսակէտով Չինաստանէն դուրս ելլելին թէեւ, բայց հոն կը մնան քաղաքականապէս, որուն ներկային ուղղութիւնը որոշապէս գծուեցաւ, եւ ապագային կէս որոշ ուղղութիւնն ալ դէպի յաւիտենականը կը նայի ամրութեան փայլը ստանալով։

Հետաքրքրականը հոն է որ, խնդրոյ առարկան բուն Չինաստան ինքը չէ իրականին մէջ, այլ զայն շրջապատող Ռուսական եւ Ճապոնական ծրագիրներն են, եւ եթէ ատոնք չըլլային, բուն խնդիրը, Չինական խնդիրը, խնդիր մը չէր կրնար ըլլալ այլ վէճ մը միայն, որուն վերջնական կարգադրութիւնը շատ դիւրին էր, Թաքուէն, Թիէնձինէն եւ Բէքինէն եսքը։

Անգլիա, Ֆրանսա, Գերմանիա, Աւստրիա, Իտալիա եւ Ամերիկա ալ քաղաքականապէս ներկայ են Չինաստանի մէջ, մշտնջենապէս հոն մնալու համար, բայց ոչ թէ անոնց պէս, ինչպէս որ են Ռուսիա եւ Ճապոն իրականին մէջ։

Չինաստանի նկատմամբ Ռուսիոյ եւ Ճապոնի միջեւ համաձայնութի՞ւն թէ հակառակութիւն. ատոնց երկուքն ալ կան արդէն. բայց առիկայ վէճ մըն է միայն, որ առժամանակեայ է երկուքէն մէկուն իսկական գոյութիւնը անոր որոշ ըլլալուն համար. քաղաքական աշխարհին որոշակի հասկնալ ուզածը այն խնդիրն է որ համաձայնութիւն կարծուած բանը անկեղծութիւն, կամ թէ հակառակութիւն ըսուածը՝ արեան ընկերութիւնն ու կերպարանքը ունի՞ն թէ ոչ։ Միայն թէ ասոնց ո՞րն ալ ըլլայ, ատոնց գոնէ Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Գերմանիոյ եւ Ամերիկայի կամայ ակամայ հաւանութեանը, հաւանական չէ որ ըլլայ, եւ ահա այս է որ խնդրին կուտայ միջազգային ծանր եւ տեւողական կերպարանք մը ուրկէ կախուած ունի Մայր Արեւելքի ապագան, ինչ որ միջազգային խնդիրներուն ամենէն մեծը եղաւ։

Ռուսիոյ եւ Ճապոնի միջեւ գոյութիւն ունեցող վէճին առարկան է Քորէան, որ Ռուսերուն Մանչուրիա գալէն ի վեր կատարելապէս սպառնալից հանգամանք մը առած էր, շատ իրականի եւ կենսական պատճառներով։ Քորէայի Թագաւորութիւնը Չինաստանէն բաժնուած եւ անկախ պետութիւն մը եղած ըլլալուն, լոկ Չինաստանի մէջ ծագած դէպքերը կարգի դնելու համար կազմուած միջազգային ատեանը իրաւունք չէր կրնար ունենալ անոր գործերուն խառնուելու. սակայն Քորէայի հետ առնչութիւն ունեցող ոեւէ խնդիր կը պատկանէր միայն Ռուսիոյ եւ Ճապոնի, որոնք իրենց սահմանակից կամ շահերը ունին հոն. եւ միւս պետութիւնները միայն այն ատեն կը պարտաւորուին միջամտելու, երբ երկու կողմէն հաշտարար կամ բանի առարկաները իրենց քաղաքական կամ առեւտրական շահերուն ալ կը դպչին։ Առով կը հասկցուի որ Քորէական գործերու մէջ անոնց դերը երկրորդական էր միայն, իսկ Ռուսիոյ եւ Ճապոնի համար բոլորովին տարբեր եւ կատարելապէս կենսականը։

Արդ, նկատելով որ Չինաստանի ամբողջ հիւսիսային արեւելեան մասին ծովու կողմէ ընդոց Քորէա, ձմեռները չսառող սքանչելի նաւահանգիստներ ունի, եւ այս նաւահանգիստները Մանչուրիոյ եւ Սիպերիական երկաթուղիին առեւտրական կեդրոնին խիստ կարեւոր մէկ մասը կրնան կազմել, բնական էր որ Ռուսիա այդ երկիրը գրաւելու փափաքը տածէր, թէեւ կը փութար յայտարարելու որ այդ մասին այնչափ անտարբեր կը գտնուէր որչափ պէտք գտնուէր ոեւէ անծանօթ երկրի մը մասին։

Բայց կարեւորը միայն առեւտրականը չէ, այլ մանաւանդ քաղաքականը, որուն կէսը կը պատկանի Ճապոնին եւ միւս կէսը Անգլիոյ եւ Ամերիկայի եւ քիչ մըն ալ ուրիշներու, որով գործը ընդհանրական կերպարանք մը կ'առնէ։

Եթէ Ճապոնի ճիշդ դիմացը գտնուող Քորէա Ռուսական երկիր մը ըլլայ, անոր չսառող նաւահանգիստներուն մէջ լեցուելիք Ռուս մարտանաւերը միշտ Ճապոնի դէմ կենդանի սպառնալիք մը ըլլալով, միմիայն այդ սպառնալիքներուն հանդէպ պատրաստ գտնուելու համար Ճապոն պարտաւոր պիտի ըլլար հետզհետէ հիմնականին կրկնապատիկը կամ եռապատիկը ծովային ուժ մը պահելու, ինչ որ իր տնտեսական կարողութեան սահմանէն դուրս է։

Գործերու այս վիճակին մէջ Ռուսիոյ առաջնակարգ լրագիրներուն առաջարկածը չէզոքութեան համաձայնութիւն մը չէ այլ զինակցութիւն մը, որուն մարդ խելք չի կրնար հասցնել թէ ի՞նչպէս գործնական կրնայ ըլլալ։ Առոնք կերպով մը կը հասկցնեն Ճապոնի որ եթէ համակերպի Քորէայի Ռուսական երկիր մը ըլլալուն, Ռուսիա, ի փոխարէն այս թոյլտուութեան, իր ձեռքէն եկած ամէն դիւրութիւնը պիտի ընէ Ճապոնի որ Չինաստանի մէջ իր ուզածը ձեռք ձգէ հակառակ ամեն օտար ընդդիմութեանց, որ կողմէն ալ ըլլան անոնք։

Բացարձակ կերպով անպէտ առաջարկ մը կ'ըլլար այն։

Չինաստանի մէջ Ճապոնի բաժինը կատարելապէս որոշուած է։ Տավեցերբ յանգաց Ֆոքիէնի Նահանգն է այն, արդէն չինեւճապոնական պատերազմէն շնորհիւ Ճապոնի ձեռք անցած այն ահագին Ֆորմոզա կղզիէն ճիշդ դիմացի ցամաք երկիրը, որուն հետզհետէ ներսերը տարածուելուն եւ հաստատուելուն թէեւ օտար տէրութիւններէն եւ ոչ մէկը պիտի օգնէ, բայց Ճապոն ալ այդ մասին պէտք մը չունի ոեւէ օտար օգնութեան, որ միջամտութենէ աւելի օգնեցին նպաստաւոր կ'ըլլայ, քաղաքական թուաբանութեան անխախտ արտադրութեան շնորհիւ. Ուրեմն Քորէայի փոխարէն Ռուսիոյ մատուցանելիք օգնութիւնը ո՞ր կրնար ըլլալ։

Ֆոքիէնի մասին եթէ Ռուսական օգնութեան պէտքը ըլլար իսկ, Քորէայի հետ բաղդատմամբ շատ աղքատ փոխարինութիւն մը կ'ըլլար այն. եւ Ճապոն, իրականը ձգելով ստուերին ետեւէն վազող յիմարներէն չէ, ինչպէս որ չեն հասկցողներն ալ։

Բայց անհաշիւ բանը միայն այս ըլլալու պէտք ըլլար. Ռուսեւճապոնական զինակցութեան մը անխուսափելի հետեւանքը պիտի ըլլար հակառակ զինակցութիւն մը ընդմէջ Անգլիոյ եւ Ամերիկայի, եւ եթէ այդ պարագային Գերմանիա եւ Իտալիա, բարեկամական չէզոքութեամբ մը գոհ ըլլալով, Անգլիոյ եւ Ամերիկայի չմիանային իսկ, Ֆրանսա Ռուսիոյ եւ Ճապոնի կողմը բռնած ատեն անզուգա այնպէս պիտի ընէին. ասոր հետեւ եթէ Քորէայի՝ կամ Ռուսիոյ եւ կամ Ճապոնի եւ կամ երկուքին մէկէն ձեռքերնին անցնիլը ամենեւին Անգլիոյ եւ Ամերիկայի գործերը չէր գար, Մայր Արեւելքի մէջ Ռուսական, Ճապոնական, եւ Ֆրանսական գերակշռութիւն մը, իրենցմէ դուրս եղող ոեւէ մէկուն ալ գործին չի գար։

Ռուսեւճապոնական զինակցութիւն մը որ բանի միջոցներ միայն կը նշանակէ, եթէ Ռուսիոյ Ցարին ծանօթ խաղաղասիրական զգացումներուն հակառակ չըլլար իսկ, կարծենք թէ վերջնական հաշիւներուն պատճառաւ բոլորովին անգործնական եւ անհաւանական կ'ըլլար, թէեւ անկարելի բան մըն ալ չըլլար, եթէ գործը միմիայն Ճապոնի մնար առանց հաշուի առնելու Անգլիան եւ Ամերիկան որոնք պատճառ եղած են անոր անհամբեր ընթացքին չափաւորուելուն, եւ չեն օգնած գաղափարութեան մեծ միտումներուն գործադրութեան։

Բայց եթէ զինակցութիւն մը գործնական եւ յարմար ըլլար իսկ, Ռուսական զինակցութիւնը չէր կրնար ըլլալ այն։

Բայց համաձայնութիւն մը ոչ միայն կարելի եւ հաւանական է, այլ ամեն կերպով բաղձալի ենք, մինչդեռ թշնամութիւնը կամ զինակցութիւնը հաւասարապէս աղետալի կրնան ըլլալ, եւ հակառակ արդիւնքներու յանգիլ։

Ռուսիոյ եւ Ճապոնի միջեւ համաձայնութիւն մը. որ ամենէն աւելի հաւանականն է միշտ, երկու տեսակ կրնայ ըլլալ միայն եւ բնաւ երեք տեսակ. Առաջինն այն է որ երկու կողմն ալ միանգամայն կը հրաժարի Քորէայի վրայ ձեռք երկնցնելէ, եւ երկրորդը այն է որ թէ՛ Ռուսիա եւ թէ Ճապոն միանգամայն հաւասար կարեւորութեամբ փոխադարձաբար մէկ քանի Քորէական նաւահանգիստներ կը գրաւեն, միայն այն պայմանաւ որ գրաւուած նաւահանգիստները Անգլիոյ եւ Ամերիկայի ընդդիմութեան հոսանքէն դուրս գտնուին եւ Քորէայի իսկական անկախութեան հօրը փարելու հանգամանք չունենան։

ԼԻՈՆԵԼ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

Բ.

ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ ՍՈՎՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Եթէ մարդ փորձէ ամուսնական շրջանի վերջերն նախկին գործերու մէջ ընդունուած բոլոր սովորութիւնները համեմատութեան դնել հիմնականներուն հետ, չեմ կարծեր որ այն մասին մեր ի գործ դրած այժմու սովորութիւնները, քանի երորդ դարու քաղաքակիրթ ժողովուրդներու կատարելապէս վայելուչ բաներ մը նկատէ։ Անտարակոյս մարդ չի կրնար ուրանալ թէ շատ հին գործերու մարդոց, ինչպէս նաեւ կիսավայրենի ժողովուրդներու բարքն ու սովորոյթները, իրենց մէջ բրտութիւն եւ վայրագութիւն արտայայտող նշաններ կը կրեն. սակայն, մեր այժմու սովորութիւնները արդեօք անոնցմէ քի՞չ կոյտ են։

Օրինակի համար, Աննամի կինը տղայ ներկելու զզուելի սովորութիւնն ունի, եւ Օրենոքի Հնդիկը «Մատդիսը կ'աշխատի տաւնեւենի օր, ձեռքը անցընելու համար այն ներկերը որ նախընտրել կը կարծէ թէ պիտի պաշտպանեն ամենը իր վրայ զոհ որ սպառնալիքութեան դէմ մեծ մեղք մը կը համարի տաւնց ներկուելու մարդոց երեւնալը» (1)։ Ընդունինք գէշ մը թէ էջ բիկ մարդոց հաճելի երեւնալու, վայելչութիւնը յորդորող բնական բաղձանք մը ունեցած ըլլայ կինը. բայց լոկ մարմինը պճնելու համար բրած այս մեծ ճիգերով, Աննամի կինը կամ Օրենոքի Հնդկուհին ինչ տարբերութիւն պիտի ունենան տա հասարակ քաղաքակիրթ անուներն առկ կեղծ կիներու այն սնոտի խումբին, որուն ջանք ու ճիգերն ալ միեւնոյն նպատակին կը ձգտին։ Սեյլանի կղզիին եղերական թուալէթ գրաչներուն մէջ, հազիւ թոնի մը հարիւր հոգիուց վէտառէններ, որոնք երբեմն տասնմէն, երբեմն ալ 2-3 ընտանիք մէկտեղ կ'ապրին, սովորութիւն ունին իրենց զաւակներուն ականջները ծակել, երբ տասնը 3 կամ 4 տարու կ'ըլլան, թէեւ հազիւ անոնցմէ մէկ քանիները անոնց ալ շատ խոցերը միայն. զարդ մը կ'անցնեն այնտեղ. «Վէտառէններու այս սովորութիւնը շատ հին է, կ'ըսէ Տէյլոր, եւ քանի որ օր մը անկէ բան մը կախելու կարելիութիւնը ունենալը ուրիշ նշանակութիւն չեն տար տասը. ուրեմն ներելի է ենթադրել թէ այս սովորութիւնը կրնայ հաստատուած ըլլալ այնպիսի ժամանակ մը, յորում այս ժողովուրդը լուսոյ եւ սարքնութեան տրդի վիճակին մէջ չէր, թէ ներկայ ատեն մը ունէր հարուստ ըլլալու»։

Շիտակը շատ դժուար պիտի ըլլար հաւատալ մէկը թէ, 3 4 տարեկան տղայ ականջին է զարդ մը կախելու խենդ սովորութիւնն ալ, ժողովուրդի մը աւելի քաղաքակիրթ ըլլալուն պայմանն է. ինչ ըսենք որ նոյն իսկ մեր աչքերուն առջեւ, հարսանիքի պաշտօնական հանդէսներու միջոցին, հարսին կամ փեսին ունեցած տաղէ կամ քարէ զարդերուն բուսադրութեան պէս անհամբ սովորութիւններ կը կատարուին, եւ մանաւանդ հարսանեկան արարողութեանց որոնց մէկ մասը կը կազմէ առնելուն հարսին կամ փեսին գլխաւորներուն վրայ կատարուած ցնցուղ մը կարգը, որ հնդկին սովորութեան մը մնացորդն ըլլալով, անոր հետքերը կը տեսնուին մինչեւ այսօր քիչ քաղաքակրթուած ժողովուրդներու հարսանեկան արարողութեանց մէջ։ Երիտասարդ Խեմբուէլները իրենց հարսնիքի տունէն, հօրենական տան մէջ կը վառեն կրակը, եւ այնտեղ քաշեն երկու ամուսնացողներու պատառ գլխանիքը բնդաւեղով մը իրարու կը կցէ։ Պառկի արարողութիւնն է աս, եւ «շատ կրկնապէս խորհրդանշական է», կ'ըսէ կոմս Զիշի։ «Կովկասեան Թաթարներու մէջ սովորութիւն կայ որ, հարսնիքի առաջին երեք գիշերները, երիտասարդը պիտի հանէ իր կնոջ հանդերձները. ըն առաջ անոր կրկնոցը, յետոյ գլխադարդը, շրջազգեստը, կոշիկները, եւ ամենէն եսքը աղջկան սեղմիրանը որ իր մանկութենէն կը կրէ նե որպէս զի կուրծքը չմեծնայ։ Երիտասարդ ամուսինը միայն իրաւունք ունի աղջկան գօտին հանելու, կապին երկաթ ակայքը շատ ճարպիկութեամբ թողցուած է կոշիկ երիզներու մէջ, այնպէս որ երիտասարդ նշանածը հազիւ կրնայ գտնել զայն եւ շատ մեծ ամօթ է աղջկան սեղմիրանի հանդոյցը կտրել կամ փրցնել։ (2)»

Նշանակելի է նաեւ նախկին ժողովուրդներու, ամուսնական տարիքէն հասնող երկու սեռէ անհատները գոցանի տեղ մը փակելով մարդու շրջանակելու սովորութիւնը, եւ զանոնք զանազան փորձերու, նա մանաւանդ խրատական ծնծղակութեան մը ենթարկելը, ինչ որ կարծեմ կը յիշեցնէ մեր աղջկներու Ս. Ամբրոսի յարգուած յօժար ու միամիտ ծնծղակութիւնը։ Ֆուէժցիները սովորութիւն ունին երիտասարդ մանչերը տեսակ մը տագնապ փորձերու ենթարկել. կ'ամփոփեն զանոնք մեծ քարայր մը որ Քինա կը կոչուի եւ միայն ատոր յատկացուած է։ «Քինան այլանդակ եւ խորհրդաւոր ծեսերու թատրոն մըն է, կը գրէ Գրիճ, որուն մէջ ատեն մը կիներն էին դերակատարները եւ հիմա բռնաբարելապէս երիկ մարդոց վերապահուած է»։ Մարգարէ ըլլալու պէտք չկայ, հասկնալու համար թէ ինչու համար Քինային դերակատարները այժմ երիկ մարդիկ եղած են, եւ թէ ի՞նչ են մանաւանդ այն խորհրդաւոր եւ այլանդակ ծեսերը որոնք հոն կը խաղցուէին. ընթերցողը քիչ մը վարը կատարելապէս վերահասու պիտի ըլլայ այս գաղտնիքին, ամուսնութեանց առաջին ձեւին մէջ։

Հին ատենները, ամուսնութիւնը երկու սեռ ձեւերով կը կատարուէր։ Առաջին առեւանգումով, եւ երկրորդ դրամական հատուցմամբ։ Հին գործերու մէջ ամենէն աւելի գործադրուած ամուսնական ձեւը առեւանգումն էր, զոր մինչեւ այսօր ճիշդ նոյն ձեւով կը կատարեն զանազան ժողովուրդները։ Տըմոնը Մ... եւ Վանսէրմէլա կը վկայեն թէ ամուսնական այս սովորութիւնը Պուլկարիոյ մէջ կը գործադրուի տակաւին, եւ Վոլֆօվ կը հաստատէ թէ երիտասարդ աղջիկներու ամուսնութեան համար առեւանգումը, կը կատարուի Բէսարապիոյ շրջաններ։ (3) Ամուսնական այս առաջին ձեւին հետքերը կը գտնուին հասմէկան ամուսնութեանց մէջ, եւ ի մասնաւորի Գեասէն (Ֆրանսա) մէջ տարը նմոյշները կը տեսնուին դարձ. Կովկասեան ժողովուրդներու մէջ առեւանգումը տակաւին կը կատարուի։ Երիտասարդ Խեմբուէլը աղջիկ մը հետ ամուսնանալու համար կ'առեւանգէ զայն։ Հարաւային Կովկասի բնիկներուն մէջ, խուճրելին բարեկամները մատաղամի աղջիկը կը փնտռեն ու կը պահեն ամենծին լարկի մը մէջ. մինչդեռ անդին երիտասարդ նշանածն ալ իր կարգին կը պահուըտի մինչեւ ամուսնութեան համար որոշուած օրը։ Աղջիկը ծածուկ տեղ մը կը տանին, զայն առեւանգելու համար։

Ասկէ զատ, գուտաներու վաճառականութեան Ֆրանսայի Սառոյին-Բրիտանիա կոչուած նահանգին եւ Շիժէյի (Պելժիա) քանի մը տեղուանքը սովորութիւն եղած Հարսանեկան խաղերը, ամուսնական առեւանգին հետաւոր նմոյշները կամ հետքերը չե՞ն միթէ։ «Շիժէյի բուրժեթիս գիւղերուն մէջ, երբ երիտասարդը պիտի ամուսնանայ դրացի գիւղէ աղջկան մը հետ, գիւղին բոլոր երիտասարդները հեծելազօր կը մեկնին նշանուած աղջկան գիւղը, կը գրէ Մոնսէօռ, ուր հեծեալ երիտասարդներու պետը՝ աղջկան կը ներկայացնէ տուփ մը, խորտկան մը եւ խմորեղէն մը, որ բաւական մեծկակ կարկանդակ մըն է եւ որուն վրայ սեխուն ծաղկեփունջ մը կը գտնուի. յետոյ աղջիկը իր տանը սանդուղը վրայ կը կենայ, իսկ երիտասարդները հետզհետէ որդիթաց կ'անցնին աղջկան առջեւէն եւ կը փորձեն անոր ձեռքէն յափշտակել խորտկանը, որով զանոնք կը մերժէ նէ։»

Դրամական հատուցմամբ ամուսնութիւնը ուղղակի հետեւութիւնն է առեւանգումով ամուսնութեան, քանի որ այս կերպով երիտասարդը պարտաւոր կ'ըլլայ իր անձին փոխարինութիւն մը ընել, անոր աղջիկը առեւանգելով յանուն բերած վնասները հատուցանելու համար. Կովկասեան ժողովրդոց մէջ ամուսնական այս ձեւը տակաւին կը գործադրուի. Օսէթներն ալ այս սովորութիւնը ունին. Պուլկարիոյ գիւղերուն մէջ դրամական հատուցմամբ ամուսնութիւնը սովորական է. Գուտաներու Պոլսէն ալ ամուսնական այս միեւնոյն ձեւն է գործածել. Արեւմտեան Սերպիոյ մէջ, դրամական հատուցմամբ ամուսնութիւնը

(1) Հումպոլտ։

(2) Moeurs et Mariages en Caucase, par Comte de Zichy.

(3) Այս տեսակ ամուսնութիւնը տեղական լեզուաւ Վլոյկնէ ծոյ կը կոչուի, որ թարգմանուած աղջիկ կը նշանակէ։

որոշ սակագին մը ունէր (13 գինար), ինչ որ մինչեւ հիմա կը մնայ, կ'ըսեն Տըմուր, Մասսար և Վոնալերվէլտ, մասնաւորապէս Տիժոնի, Պորտօի և Պատուայի շրջակաները։ Կ'ըսուի նաեւ թէ Պելժիոյ մէջ մասնաւոր պանդոկներ կային, ուր հարսնցու աղջիկներու սակարկութիւնը հրապարակաւ կ'ըլլար. և ասոր բնաւ չզարմանանք. որովհետեւ մինչեւ այսօր ամուսնական ասանկ գնում սակարկութիւններ կը կատարուին մեր աւաններու, խանութներու և շուկաներուն մէջ նոյն իսկ։ Մենք որ կը զզուինք դրամական համուցմամբ ամուսնութիւն կնքող անձերէն, մենք որ կը գարշինք անոնցմէ որոնք վայրենի դարերու կոչտ ամօթութիւն մը կը կրկնեն, իրենց կեանքի ընկերը կը սակարկեն, և արծաթի կարօտ կը փորձեն փոխանակել ընտանեկան աշխարհի, սերունդներու ազնուացման ամենէն կարող հեղինակութիւնները, հ՞պա ինչպէ՞ս պիտի արտեն մեզ ուրիշները, երբ մենք այսօր դրամօժիտ մը պահանջելով — որ դրամական համուցման մէկ ուրիշ ձեւն է — վայրագ դարերու միեւնոյն կոչտութիւնները կը կրկնենք։

Բսաներորդ դարու արեւը վայելող երիտասարդները ինչ տարբերութիւն ունեցան ցեղերու ամենէն կոպիտէն, երբ անոնք հիմա, յօժարակամ, առնէ առուն, խանութէ խանութ, ինքզինքնին ծախու կը հանեն, արհեստին, ձիրքերին, առանցքին, և ինչ որ ամենէն աւելի նշանակելի է, պատիւնին ու արժանապատուութիւննին աճուրդի հանելով, դրամի հետ փոխանակելու կ'ելլեն։ Ատեն մը Պելժիոյ մէջ ատնավաճառը աղջիկներ ծախուէր էն. այսօր դո՛ւք, երիտասարդներ, Բսաներորդ դարու արեւին տակ, ձեր արժանապատուութիւնը, յայտնի հանրաձայն սակարկելու Թոյլ կուտաք։ Ինչպէ՞ս, միթէ ամօթ չէ՞ք ունենար ինքզինքնիդ։

Բ. ՈՍԿԵՐԻՉԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԱՀ Պ. ՔՐԻՍՊԻԻ

Նաբոլիէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Իտալիոյ նախկին մեծանուն վարչապետ Պ. Քրիսփի մեռեր է կիրակի իրիկուան ժամը 7.44ին (Ը. Ե.), իր ընտանիքին և մտերիմ բարեկամներէն շրջապատուած։ Հեռագիրը կը յաւելու թէ Բալերմոյի քաղաքապետութիւնը կը պատրաստուի հանդիսաւոր յուղարկաւորութիւն մը կատարել քաղաքական այս մեծ գործիչին, որ մարմնացումը եղած էր հակաֆրանսական քաղաքականութեան, և ջերմ պաշտպանն էր Եռեակ Զինակցութեան։ Կ'ըսուի թէ հանգուցեալը մասնաւոր քաղաքագէտ մը նշանակեր է հրատարակելու համար իր յիշատակները, որոնց վրայ բաւական տեղեկութիւններ տուած էինք առաջ օրը։

Կենսագրական ծանօթութիւններ

Ֆրանչեսքօ Քրիսփի 1819 հոկտ. 4ին ծնած էր Սիկիլիոյ Րիպերա քաղաքին մէջ և սերած էր հին ատեններէ ի վեր Սիկիլիա բնակող յոյն օրթօտոքս գերդաստանէ մը, որուն ծագումը մինչեւ հռովմէական կայսրութեան ժամանակները կը տարուի։ Բալերմոյի մէջ իրաւագիտութիւն ուսաւ, և Նաբոլիի փաստաբաններու կաճառին անդամ եղաւ։ Ինքը եղաւ Բալերմոյի 1848ի ցեղերուն ատեն գործիչներէն մէկը։ Նոյն միջոցին երեսփոխան և պատերազմական խորհուրդի քարտուղար եղաւ։ Երկու տարի չափ մեծ գժուարութիւններու բախեցաւ Սիկիլիացիներու կողմէ և այդ պահուն իր բոլոր կորովը գործածեց։ Բայց երբ Նաբոլիի կառավարութեան ծառայութեանը մէջ գտնուող Զուիցերիացի զօրքերը յաղթեցին Սիկիլիոյ ապստամբ կառավարութեան, Քրիսփի Ֆրանսա անցաւ, և հոնկէ մեծ ծառայութիւններ մատոյց իր երկրին։ Եւրոպական շատ երկիրներ պտտեցաւ, և յետոյ գնաց Բիէմոնթէ (Հիւսիսային Իտալիա) ուր շատ մը լրագիրներու աշխատակցեցաւ։ 1860ին Բալերմօ դարձաւ Կարիպալտիի հետ, և իբրեւ պարզ զինուոր մը կռուելէ ետքը, նախարար եղաւ Սիկիլիոյ մէջ, և երկու Սիկիլիաներու (Նաբոլիի նահանգը և Սիկիլիա կղզին) Իտալիոյ հետ միացման գործը գլուխ հանեց։ Իտալական միութիւնը տակաւին կատարուած լմնցած գործ մը չըլլալով հանդերձ, Բալերմոյի ժողովրդեան կողմէ երեսփոխան ընտրուեցաւ կազմուած իտալական առաջին խորհրդարանին, ուր շատ ազդեցիկ դեր մը գրաւեց։ Շատ չանցած սահմանադրական ընդդիմադիրներու խումբին պետը հռչակուեցաւ։ Անկէ վերջը երեսփոխանական բոլոր ընտրութեանց մէջ միշտ իր կողմը ունեցաւ ժողովրդեան մեծամասնութեան քուէն։ 1876ին նախագահ ընտրուեցաւ Իտալիոյ Երեսփ. Ժողովին։ 1877ին ներքին գործոց նախարար եղաւ Տեբրեթիսի Դահլիճին մէջ, բայց երկու ամիս վերջ հրաժարական տուաւ անձնական պատճառներով։ Այսու հանդերձ ձախակողմեաններու նշանաւոր մէկ պետը եղաւ, և անոնց գլխաւոր առաջնորդը՝ Երեսփ. Ժողովին մէջ։ 1878 յունուարին ամուսնութիւն մը կնքեց։ Այս առթիւ լրագիրները հրատարակեցին թէ Պ. Քրիսփի 1854ին կրօնական պսակով ամուսնութիւն մը կնքած էր։ Քրիսփի նախորդ կնոջմէն բաժնուած էր 1874ին։ Այս պատճառաւ Քրիսփի բազմակնութեամբ ամբաստանուեցաւ։ Բայց ինքը այս առթիւ բացուած դատին մէջ անպարտ հռչակուեցաւ, և առաջին ամուսնութիւնը՝ օրինաց սահմանին մէջ տեղի ունեցած չըլլալուն համար՝ չեղեալ նկատուեցաւ։ Պ. Քրիսփի՝ Երեսփ. Ժողովին մէջ խօսած ատենաբանութիւններուն մէջ յիշատակելի կը մնայ 1880 մայիս 15ին խօսածը, ուր պարզեց իր հայեացքը ներքին և արտաքին քաղաքականութեան վրայ, զոր սերտ կերպով իրարու կապուած նկատեց։ Պ. Քրիսփի 1881ին հիմնած Րիֆօրմա թերթին մէջ Ֆրանսայի դէմ բուռն լեզուով գրած յօդուածներ հրատարակեց և անկէ ետքն էր որ աչքը դէպի Գերմանիա դարձուց և Իտալիոյ ամէն տեսակ անկեղծ յարձակումներու դէմ պաշտպան գտնուելուն համար յանձնարարեց բարեկարգել և վերակազմել իր բանակը, նաւատորմիղը, ամրութիւնները, ևն։ Աֆրիկեան ծովեզերաց վրայ Իտալիոյ ըրած արշաւանքը պատճառ եղաւ Պ. Քրիսփի՝ իր կորովի նկարագիրը ցուցնելու։ 1887ին Րոս Ալուէի աարած յաղթանակին հետեւանօք, առաջարկեց արտասովոր վարկ մը խնդրել խորհրդարանէն։ Այս խնդիրը մեծ յուզում պատճառեց խորհրդարանին մէջ, որուն հետեւանօք Պ. Տեբրեթիս վերջին անգամ ըլլալով իր հրաժարականը տուաւ։ Քրիսփի երկու օր վերջը անվստահութեան քուէ առաջարկեց Պ. Տեբրեթիսի դահլիճին դէմ, բայց առաջարկը մերժուեցաւ, և Երեսփ. Ժողովը ցրուեցաւ։ Նախարարական ճգնաժամը որ փետր. 4ին սկսաւ, հազիւ վերջացաւ ապրիլ 4ին, և դահլիճը կազմուեցաւ դարձեալ վարչապետութեամբ Պ. Տեբրեթիսի, որ ներքին գործոց նախարարութիւնը յանձնեց Պ. Քրիսփիի, մինչ ինքը վարչապետութեան հետ, արտաքին գործոց նախարարութիւնն ալ կը ստանձնէր։ Մէկ քանի ամիս ետքը Պ. Տեբրեթիս մեռնելով, վարչապետութիւնն և արտաքին գործոց նախարարութիւնը ինքը՝ Պ. Քրիսփի ստանձնեց, և հոկտ.ին այցելեց Պրինս Պիսմարքին՝ ի Ֆրիտրիխսրուհէ։ Այս տեսակցութեան միջոցին վերջնապէս որոշուեցաւ Իտալիոյ մասը՝ Աւստրո-գերմանական դաշնակցութեան մէջ, որ Եռեակ Զինակցութիւն կոչուեցաւ։ Արդէն այս զինակցութեան հիմերը դրուած էին 1882ին։ Պ. Քրիսփի, որպէս զի Իտալիա Եռեակ Զինակցութեան մէջ կարեւոր դեր մը գրաւէ, մասնաւոր կարեւորութիւն տուաւ իր երկրին սպառազինման գործին, և Ֆրանսայի նկատմամբ հետզհետէ չափ հակակիր քաղաքականութեան մը հետեւեցաւ, այն աստիճան որ մաքսային դաշնագիրներու մասին ալ չհամաձայնեցաւ, նոր մաքսային դաշնագիր չկնքեց Ֆրանսայի հետ, և այսպէս 1888էն մինչեւ 1899 Ֆրանսայի և Իտալիոյ միջեւ մաքսային յարաբերութիւններն ալ խզուած մնացին։ Բայց Քրիսփիի բանած քաղաքականութեան հետեւանօք, բանակին և նաւատորմին սպառազինման համար ըրած ծախքերը ելմտական ծանր գժուարութիւններու մատնեցին զինքը։ 1889ին ամբողջ դահլիճը հրաժարեցաւ բայց քիչ յետոյ վերակազմուեցաւ, դարձեալ Պ. Քրիսփիի վարչապետութեամբ։ 1890ի Երեսփոխանական ընտրութեանց միջոցին, Ֆլորենսայի մէջ նշանաւոր ճառ մը արտասանեց, որուն մէջ յայտարարեց թէ կը բաժնուի ձախակողմեաններէն, որոնց պետն էր մինչեւ այն ատեն։ Այդ ճառին մէջ Քրիսփի յայտարարեց նաեւ թէ Իտալացիները պէտք է որ կենան Աւստրիոյ ձեռքը գտնուած իտալական նահանգները պահանջելէ, քանի բարեկամ և դաշնակից են նոյն դրացի պետութեան, և թէ ինքը Ֆրանսայի ալ թշնամի չէ, և կը փափաքի վերահաստատուած տեսնել Ֆրանսայի և Իտալիոյ բարեկամ յարաբերութիւնները։ Այդ ընտրութեանց միջոցին իր կուսակցութիւնը փայլուն յաջողութիւն գտաւ, 136 ձայնի մեծամասնութիւն շահելով Երեսփ. Ժողովին մէջ։ Ինքն ալ ընտրական չորս շրջանակէ միանգամայն երեսփոխան ընտրուեցաւ։ Բայց այս յաջողութիւնը երկարատեւ չեղաւ, Իտալիոյ անհետաքննելի ելմտական դժուարութեանց հետեւանօք 1891 յունվարին տուրքերու յաւելման մասին եղած առաջարկ մը պատճառ եղաւ որ Քրիսփիի դահլիճը իյնայ։ Բայց Պ. Քրիսփի 1893էն և 1896ին երկու անգամ ալ վարչապետ եղաւ, և իր վերջնական անկումին պատճառ եղաւ Հաբեշստանի արշաւանքին վերջնական ձախողութիւնը։ Քրիսփի մինչեւ վերջը հակակիր համարուեցաւ Ֆրանսայի։ Ֆրանսացիները չեն ներեր այս հակակրութիւնը, և մանաւանդ Իտալիոյ՝ Եռեակ Զինակցութեան մէջ մտցուիլը։

ՉԻՆԱԿԱՆ ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ դաշնագիրը տակաւին չէ ստորագրուեր։ Դաշնագրին զանազան մասերը Լի-Հունկ-Չանկի հաւանութեան ներկայացուեր են։ Բեքինէն կը հեռագրեն թէ Չինացիները շատ չպիտի ուշացնեն դաշնագրին ստորագրութիւնը։ Դեռ յայտնի չէ թէ անգլիական դեսպանը ի՞նչու չէ ուզած ստորագրել։ Կարծիք կայ թէ խնդիրը բառերու վրայ է և ոչ թէ սկզբունքի։ Գերմանական և ամերիկեան դեսպանները Զանկ-Զի Թունկ և Լիու Քուն Եի փոխարքաներուն հեռագիր ղրկելով խնդրեր են որ իրենց ազդեցութիւնը բանեցնեն չինական կառավարութեան քով, որպէս զի տարակուսութիւն չցնէ դաշնագիրը ստորագրելու միջոցին։

—Նոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ օտար զօրքերը հետզհետէ կը մեկնին Չինաստանէն։ Ֆրանսայի Զօր. Վուայրոն և իր սպայակոյտը անցած շաբթու մեկներ են Բեքինէն։ Գերմանական զօրքերուն մեծ մասն ալ մեկնած է, և միւսներն ալ հետզհետէ կը մեկնին։ Անգլիական աղբիւրէ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ ժանտախտ ծագած է գերմանական զինուորներուն մէջ և մեծ զոհեր կ'ընէ։ Բազմաթիւ հիւանդներ կան։ Մեռնողներուն թիւն ալ մեծ է։

ՔՈԼՈՄՊԻՈՅ ՆԻ ՎԷՆԷՑՈՒԷԼԼԱՅԻ խնդիրը ծանր կերպարանք մը կ'առնէ, հակառակ եղած հերքումներու։ Նիւ-Եորքէն հասած հեռագիրներ շարունակ կը պնդեն թէ պատերազմ մը անխուսափելի է։ Քոլոմպիա և Վէնէզուէլլա գտնուող ամերիկեան հիւպատոսներն ալ հեռագիրներ կը ղրկեն Ուաշինկթըն, կացութեան ծանրութիւնը պարզելով։ Հիւպատոսներէն մէկը կը հրաւիրէ կառավարութիւնը՝ միջամտութեան պատրաստուիլ։ Անգլիական ալ այն տեսակ հեռագիրներ կը հըրատարակեն, որոնցմէ կը հետեւի թէ երբ պատերազմ ծագի Վէնէզուէլլայի և Քոլոմպիոյ միջեւ, Մ. Նահանգները կառավարութիւնը իր հպատակները պաշտպանելու պատրուակով զօրք ցամաք պիտի հանէ Քոլոն, բայց իր բուն նպատակը պիտի ըլլայ գրաւել Բանամայի պարանոցը։ Ուրիշ ամերիկեան զօրքեր ալ ցամաք պիտի հանուին նոյն իսկ Բանամա և այն ատեն Մ. Նահանգները պաշտպանելու պիտի յայտարարեն թէ այդ պարանոցը հիւսիսային Ամերիկայի կցուած է։ Այս լուրերը տարածող կարգ մը թերթեր կ'ըսեն թէ Նիւ-Եորք գտնուող թղթակիցներ շատ ազդուեր են հոն տիրող անստուգութենէն....

ԽՈՒՄԲ ԽՈՒՄԲ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ կը զըրկուին Ամուրի նահանգը, Ռուս կառավարութեան կողմէ։ Օտեսայէն Թայմզի թղթակից հեռագիր մը կ'ըսէ թէ կառավարութիւնը մեծ եռանդով կ'աշխատի այս գործին, այդ ընդարձակ երկիրը գաղթականներով լեցնելու համար։ Հիմակուընէ պատրաստութիւններ կը տեսնուին 20,000ի չափ գաղթականներ ղրկելու Բլակովեշչենսքի, Ռուսիոյ զանազան կողմերէն։ Նախապատուութիւն կը տրուի Կովկասեան նահանգներու բնակիչներուն, Թերթերը մեծ կարեւորութիւն կուտան Ռուս կառավարութեան այս ձեռնարկութիւններուն։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԾՈՎԱՅԻՆ ՄԱՅՁԱՓՈՐՁԵՐԸ վերջացան, բայց լրագիրները դեռ կը շարունակեն իրենց դիտողութիւնները։ Տեղ այնչափ գոհ չէ։ Կ'ըսէ թէ Ֆրանսական նաւաքաժիններ յոյժ շատ պէտք ունին. և ցաւ կը յայտնէ որ տակաւին համաձայնութիւն չէ գոյացած, 3000 թոնոնոց թղթորսներ յածուորակներ չինել տալու համար։ Ֆըրանսերէն թերթը դիտել կուտայ թէ վերջին առաջափորձերու միջոցին թորփիլանաւերը և պզտիկ սուզանաւերը յուսացուած արդիւնքը չտուին ծովային հետազօտութիւններու գործին մէջ։ Ասկէ զատ կը յարէ թէ Մէրս էլ-Քեպիրի դիրքը, որ լաւ դիտարան մըն է, և որմէ կը յուսացուէր թէ պիտի կրնայ հսկել ամբողջ հարաւային արեւմտեան Միջերկրականի վըրայ, չէ կրցեր իրականցնել այս յոյսը, կարող հետազօտիչներու չգոյութեան պատճառով։ Տեղ չըշտելով այդ դիրքին ունեցած մեծ կարեւորութիւնը, կ'ըսէ թէ հարկ անհրաժեշտ է պէտք եղած ամրութիւնները չինել և նաւային կայան մը հաստատել հոն։ Միեւնոյն դիտողութիւնները Այաչչիոյի մասին, որուն համար կ'ըսէ թէ բաւականաչափ ամրութիւններ չունի, նաւաբաժին մը պաշտպանելու համար։ Մարտանաւերուն պաշար ամբարելու փորձն ալ գոհացուցիչ չի նկատուիր։ Թուլոնի նաւերը ածուխամբարած ատեն երեւան ելեր է մասնակարգականմիջոցներու թերի վիճակը և տափանաւերու անբաւականութիւնը։ Ասոնցմէ դուրս գոհունակութեամբ դիտուեր են յաջող փորձերը երկու նոր տարրերու։ Նախ ընդծովեայ մարտանաւը առաջին անգամ ըլլալով իր դերը կատարեր է, իբրեւ առաջնակարգ գործիչ մը ծովային հակատամարտներու մէջ։ Երկրորդն է անթել հեռագիրը, որ արդէն յաջող արդիւնքներ ցոյց տուաւ։ Ֆրանս. մարտանաւերը հետզհետէ կ'օժտուին այս գործիքով։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԾՈՎԱՅԻՆ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐԸ վերջացան, արուած անակնկալ հրամանի մը վրայ։ Այս առաջափորձերուն մէջ յաղթանակը շահեցաւ թշնամի տորմիղը, բան մը որ Անգլիոյ ծովային նախարարութիւնն ալ կը խոստովանի։ Անգլ. լրագիրները շատ մտահոգ են։ Տէյլի Նիւզ կը գրէ թէ անգամ մըն ալ հաստատուեցաւ որ Անգլիա պատերազմի մը ատեն իր դիրքը պաշտպանելու համար չի բաւեր որ միայն քանի մը մարտանաւեր չինէ, այլ պէտք է ջախջախիչ գերակշռութիւն մը ունենայ, հակառակ պարագային պիտի չկրնայ վերականգնել նոյն իսկ նախնական մէկ երկու պարտութիւններէ ետքը։

ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ ՖՐԵՏԵՐԻՔ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻՈՅՆ յուղարկաւորութիւնը այսօր, երեքշաբթի, կը կատարուի Փոցտամի մէջ։ Հանգուցելոյն մարմինը շաբաթ իրիկուընէ եկեղեցին փոխադրուեցաւ։ Անգլիոյ թագաւորը և թագուհին ինչպէս նաեւ իրենց քոյրը Վիքթորիա իշխանուհին, Յունաստանի Նիքոլա իշխանը նոյն (շաբաթ) օրը կէս օրէն առաջ Հօմպուրկ հասած, և կայարանին մէջ ողջունուած էին Վիլհէլմ կայսեր և կայսերազուն իշխաններուն, ինչպէս նաեւ վարչապետ Ֆոն Պիւլովի և մարշալ Վալտերզէի կողմէ։ Իրիկուան դէմ հանգուցեալ կայսրուհւոյն դագաղը եկեղեցի փոխադրուելու միջոցին հանդիսաւոր թափօրին կ'ընկերանային Վիլհէլմ կայսրը, կայսերազուն իշխանները և վարչապետ Ֆոն Պիւլով։ Այս առթիւ զինուորական պատիւներ ընծայուեցան։ Կայսրը յետոյ պսակ մը դրաւ հանգուցելոյն դագաղին վրայ։ Նոյն օրը հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ եկեղեցւոյն մէջ, ուր ներկայ էին Գերմանիոյ կայսերական ընտանիքը, Անգլիոյ թագաւորն ու թագուհին, ուրիշ իշխաններ և իշխանուհիներ։ Դագաղին օրհնութիւններէն ետքը Արխանաէր երէցը դամբանական քարոզ մը խօսեցաւ, ուրկէ վերջը Վիլհէլմ կայսրը և Էտուըրտ թագաւորը, Աւկուստա կայսրուհին և Ալեքսանդրա թագուհին և կայսերազուն ու արքայազուն իշխաններն և իշխանուհիները Հօմպուրկ դարձան։

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ՕՐԱՑՈՅՑԸ

1901		1319 Տվ.	1901 Լթ.
Օր	ՅՈՒԼԻՍ	Ռեպի-ուլեւ	Օգոստ.
31	ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, Սրբոցն Վռահանայ Գողթնացւոյն և Եւգինեայ կուսին, և հօրն Փիլիմոգոսի և մօրն Կղոդիայ և երկուց եղբարցն Սերգեայ և Ապիոնի և երկուց ներքինեացն։ Ցն. Բարեկենդան Ս. Աստուածածնի։	28	13
Կէսօր 5.7			Կէսօր 4.55

ՊԱՏՄԱԿԱՆ —1801 յուլիս 31ին կը ծնի գերմանացի հայագէտ Պեդերման, որ մեռած էր 1876ին։ Ունի բանասիրական գրուածներ Հայ լեզուի և ժամանակագրութեան վրայ։

ՋԵՐՄՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ

Երէկ առաւօտ ջերմութեան աստիճանն էր

Ք. Գիւղ	27	Պէյրութ	—	Պետերսպուրգ	16
Տարտանէլ	19	Պրուսա	20	Վիեննա	18
Սոֆիա	16	Աթէնք	28	Բերլին	24
Իզմիր	19	Տրապիզոն		[illegible]	23

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՔՐՈՆԻԿ

ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ արդի հովիւ Սահակ Վ. Նազարէթեանի Հայ եկեղեցականութեան շարքին մէջ ընդունուիլը, Կրօն. Ժողովոյ մէջ խնդրոյ առարկայ եղաւ վերջերս։ Ամերիկայէ տեղեկութիւն կուտան թէ, Նիւ-Եորքցիները ուղղակի իրենք խնդիր ըրեր են Ամերիկայի առաջնորդ Սարաճեան Սրբազանի, որ Եօթ Վ.ի տեղ Սահակ Վ. Նազարէթեան իրենց հովիւ կարգէ. բայց չեն գրեր թէ, Սահակ Վ. իր կարգին ո և է դիմում կամ խնդիր ըրա՞ծ է, ինչպէս կը հարցնէ Կրօն. Ժողովն ալ։ Նամակագիրը դիտողութիւն կ'ընէ թէ Ամերիկայի առաջնորդ Տ. Յովսէփ եպիսկ. քանի որ Պատրիարքարանէ կոչուած չունի, հետեւաբար հրահանգ և հրաման ընդունելու հարկին մէջ ալ չի գտնուիր, բայց Կրօն. Ժողովը կ'ըսէ թէ Ամերիկայի առաջնորդութիւնը անկախ Վիճակ մը չէ վերջապէս։ Եթէ Պատրիարքարանէն հրահանգ առնելու պէտք չունի ուրիշ Էջմիածնին պէտք է դիմէր, բայց քանի որ Նազարէթեան Վ.ի վերաբերեալ գործերը Պատրիարքարանի ծանօթ են, հարկ էր Պոլիս գրել կարեւոր պաշտօնը։ Ամէն պարագայի մէջ Սարաճեան Սրբազանի Կրօն. Ժողովոյ հարցման ի պատասխան տալիք բացատրութիւնը պիտի պարզէ գործին վիճակը։

ԲԱԲԵՐԴԻ առաջնորդը գրած է Պատրիարքարան թէ Գիւանդ քհնյ.ն փիլոնազուրկ ըրած է։ Կրօն. Ժողովը հաւանած է այս կարգադրութեան։

ՊԱՅԱԶԻՏԷՑ տեղեկութիւն կուտան թէ առաջնորդական խնդիրը անլոյծ վիճակի մէջ մնացած է տակաւին։ Ո՞վ է Վիճակային գործերու պատասխանատուն։ Մամբրէ Վ. իր կարգին Ներսէս քհնյ. ալ իր հաշւոյն կը գործեն և երկուքն ալ Պատրիարքարանէ ճանչցուած էր ներկայացնեն ինքզինքնին։ Ամուսնական խնդիրներու մէջ Ներսէս քհնյ. ըստ առաջնոյն կը միջամտէ եղեր։ Կը լսենք թէ Կրօն. Ժողովը իր վերջին նիստին մէջ որոշեր է գրել Ներսէս քհնյ.ին, որ Վիճակային եկեղեցական և ամուսնական գործերու միակ պատասխանատու կը ճանչնայ Ժողովը պաշտօնական տեղապահ Մամբրէ Վ.։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ժառանգաւորաց վարժարանի քննութիւնները մէկ շաբաթ առաջ աւարտեր են։ Քննութեանց ներկայ գտնուեր են նաեւ կառավարիչին կողմէ Թարգման, և Մէտրիփի մեսեսը։ Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքը, եպիսկոպոսներ ու վարդապետներ կարգաւ ներկայ գտնուեր են քննութիւններուն։

ԱԿՆԷՆ դարձեալ դիմում եղած է Պատրիարքարան և կարօտելոց համար նպաստ կը խնդրուի։ Նպաստից Յանձնաժողովոյ որոշմամբ պիտի գրուի թէ, նպաստի արժանաւորը այս կարգի դիմումներու պատասխանելու վիճակին մէջ չի գտնուիր առայժմ։

ԿԵՍԱՐԻՈՅ Ս. Կարապետի Վանքը, ամբողջ Անատոլուի մէջ գրեթէ միակ վանքն է այսօր, որ իր նպատակին կը ծառայէ արժանաւոր ժառանգաւորներ հասցնելով եկեղեցւոյ ծառայութեան համար։ Անցեալ Վարդավառի տօնին նոյն վանքին ուխտաւորութեան օրը ըլլալով, բազմաթիւ ուխտաւորներ գացեր են վանք, որոնց ներկայութեան առաջնորդ Տ. Տրդատ եպսկ. Պալեան Ս. Պատարագ մատուցեր, և ծաղու գրքէն յետոյ քարոզ խօսեր է նիւթ ունենալով աղօթքի և պաշտամանց եղանակը և կարեւորութիւնը։ Այս առթիւ Ն. Սրբազնութիւնը ցաւ յայտներ է ուխտաւորներէ ոմանց անպատշաճ ընթացքին համար։ Պատարագէն յետոյ Հոգեհանգիստ կատարուեր և այս առթիւ յիշատակուեր են վանքին բազմաթիւ անօթներ նուիրող Պեզճեան Ամիրան, եկեղեցւոյն բարերարներէն Մատթէոս և Ստեփաննոս Սրբազանները, վանքին 300 ոսկի պարտքը վճարող Թոլոսցի Պէյլերեան Յակոբ էֆ. և նման գերդաստանի բոլոր ննջեցեալները։ Վարդավառ երկրորդ օրն ալ Ս. Դանիէլ վանք տօնը ըլլալով, Տ. Ստեփաննոս եպիսկ. Սանասարեան պատարագ մատուցանելով, առաջ ղեկավարութեալ եկեղեցւոյ կից գերեզմանատունը գացեր է, ուր հոգեհանգիստ տեղի ունեցեր է։ Նամակագիր մը ցաւելով կը գիտէ որ ուխտաւորներ, շուարմութեան և զրոսանքի համար Նիրէէ գետեզերքը կ'երթան, ուր կեր ու խումով ժամանակ կ'անցընեն։ Այս պատճառաւ Ս. Դանիէլի վանքին հազիւ 400 դր. հասոյթ եղեր է։

ԲԱՂՈՒՐԻ առաջնորդ Նիկողոս Վ. Ֆրանկեան վերջերս Տիարպեքիր երթալով մէկ քանի օր այնտեղ մնացեր է, Արղանիի վանքին գանգակ չինել տալու համար։ Նիկողոս Վ.ի ընկերակցեր է Արղանիի վանքին վանահայր Յակոբ Վ. Մովսէսեան, որ 30 տարիէ ի վեր այդ վանքը կը գտնուի, և չէ գիտցուած թէ այդ միջոցին մէջ ինչ ըրած է։

ԳԱՐՍԻԱՀԱՅԵՐՈՒ առաջնորդական անգոհացուցիչ վիճակին քով, որ այնչափ զբաղեցուց միտքերը, միխիթարական է տեսնել իրենց դպրոցներուն քիչ շատ յառաջադէմ վիճակը։ Այս օրերս հրապարակ ելած է Դուբէծի Լիլուա Թաղի Հայկազեան և Թամարեան երկսեռ վարժարաններու երեք տարուան տեղեկագիրը, որ բաւական նպաստաւոր գաղափար մը կուտայ Պարսկահայերու նոր սերունդին զարգացման մասին։ Տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ 1898-99 տարեշրջանի մէջ յիշուած երկու դպրոցները յաճախեր են 149 աշակերտ և 95 աշակերտուհի, համագումար 244 ուսանող։ 1899-900ի շրջանին այս թիւը բարձրացեր է 260ի, մինչդեռ 1900-1901ի շրջանին սկիզբը այս թիւը 254ի իջեր է։ Ուսուցիչներու և վարժուհիներու թիւն է 13, առաւելին հետ մէկտեղ։ Երկու վարժարաններուն մէջ ալ ամենէն աւելի տեղ տրուած է կրօնի, հայերէն լեզուի և Թուաբանութեան, ինչ որ գովելի դրութիւն մըն է։ Վարժարանները ունին մանկական գրադարան մը, որ 1033 կտոր գիրք կը պարունակէ և հետզհետէ կը ճոխացուի, և որմէ մեծ օգուտներ կը քաղեն աշակերտները, ամէն շաբաթ ընթերցումներ ընելով։ Թէ աշակերտներուն եւ թէ աշակերտուհիներուն մեծամասնութիւնը վաճառականի զաւակներ են։ Թղթակից մը կը գրէ.«Լիլուա Թաղի դպրոցները կարող են օրինակ ծառայել Պոլսոյ դպրոցներու վարիչներուն՝ իբրեւ տիպար դպրոց մը, հիմնուած մանկավարժական արդի և նորագոյն սկզբունքներու վրայ։ Իբրեւ գլխաւոր նորութիւններ կարելի է յիշել. 1. դասաւանդութեանց առարկայական ըլլալը. 2.— Փորձնական դասեր ուսուցիչներու համար. 3.— Մանկավարժական-ուսուցչական ժողովներ. 4.— Թուանշաններու վերցուիլը. 5.— Հրապարա-

կան քննութեան վերջուիլը. 6. —Զանազան գրքերու՝ հասակի համեմատ՝ ընթերցանութեան սրուիլը և հարցեր առաջարկուիլը. 7.— Դասերու տեւողութիւնը աշակերտներու համեմատ 30-35-45 վայրկեան լինելը. 8.— Աշակերտուհիներու մէջ «Լըռութեան» և «Հակածախական» և «Հաւկըտութեան» ընկերութիւններ կազմուիլը. հայլն են.։ Սակայն, կ'ուելցնէ, զանազան բաղդատնկրեր և անիրաւ մարդիկ այս տեսակ կանոնաւոր դպրոց մը փակելու կաշխատին, ամէն սառ միջոցներու դիմելով. նոյն դպրոցին հոգաբարձուները այդ մի քանիներու արարքներէն զզուելով հրաժարեցան, ուսուցչական խումբը ցրուեցաւ և դպրոցը արդէն փակուելու վիճակին մէջ է և կամ թէ անկանոն կերպով շարունակելու համար պիտի բացուի. Ցրուող ուսուցչական խումբը ծանր զոհողութեանց ենթարկուելով, այս տարի Ն. դասարան պիտի բանար, անցեալ տարուան պետական վրայ ո և է յաւելուած չի պահանջելով, յաջորդ տարին ալ նոյնպէս Զ. դասարանը աւելցնելով, աշակերտները ուսուցչական ատաքերէն պիտի վարժեցնէին փորձնականգտ.ոէր, հոգեբանութիւն և մանկավարժութիւն աւանդելով. այնպէս որ երկու տարի յետոյ տեղական վարժարանը մեծ պիտի պատրաստուէին, ապագային գտնելով ուսուցիչ, քահանայ, են.։ Հոգեւոր մը նպաստաւոր տեղեկութիւններէ յետոյ, այս վերջին մասերը ցաւելով կըկարդանք։

ՏԻԴ. ԳՐԻԳՈՐ ԷՖ. ՃԷԼԱԼ մորթային և ջղային հիւանդութեանց մասնագէտ, որ Բարիզի Բժշկական Վարժարանէն վկայուած և երեք տարի Բարիզեան հիւանդանոցներու մէջ ծառայած է, վերջերս մայրաքաղաքս դառնալով հաստատուած է Բերայի մէջ։

ՀԱՐՍԱՆԻՔ

Երէկ Խասգիւղի Ս. Ստեփաննոս եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցաւ ուսուցիչ Դաւիթ Էֆ. Խաչկոնցի պսակադրութիւնը Օր. Անժել Խաչիկեանի հետ, կնքահայրութեամբ Միքայէլ Էֆ. Նալպանդեանի։ Հանդէսին կը նախագահէր Տ. Մկրտիչ եպիսկոպոս Վեհապետեան, իր շուրջը ունենալով Տանոա, Ներսէս, Եզեկիէլ, Խոսրովյ և Տիրայր վարդապետները։ Ներկայ էին ուսուցիչներ և ուսուցչուհիներ։ Պատկի արարողութենէն վերջը Տիրայր Վ. քարոզ մը խօսեցաւ ամուսնական կեանքին վրայ։ Արարողութենէն վերջը ներկաները Թաղ. Խորհրդարան երթալով պատուասիրուեցան։ Օր. Անժել Խաչիկեան, բուսական առենէ ի վեր զոհացուցիչ պաշտօնավարութիւն մը ունի Իճամբէի Ներսէսեան վարժարանին մէջ, իսկ Դաւիթ Էֆ. Խաչկոնց (Հասկաքաղ-Դիշխրուկ), իր բանասիրական յօդուածներով լրագրոյս ընթերցողներուն ծանօթ ըլլալով, խմբագրութիւնս այս առթիւ իր շնորհաւորութիւնները կը յայտնէ։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Անցեալ կիրակի օր Մագրըգեօյի մէջ տեղի ունեցաւ Արմենակ էֆէնտի Լիմօնճեանի, որդի ծանօթ հրատարակագիր Բերովբէ Էֆ. Լիմօնճեանի (Լիոնքէ), ընդ օրիորդ Հայկանոյշ Նահապետեանի, դուստր Տքք. Նահապետեան Էֆ.ի նշանախօսութիւնը, ի ներկայութեան երկու ընտանիքներու ազգականներու և բարեկամներու։ Օր. Հայկանոյշ Նահապետեան խնամեալ ուսում և զարգացում ստացած է, իսկ Արմենակ Էֆ.ի Լիմօնճեան՝ իր պատկանած ընտանիքին պատուաբեր դասաւորականութեամբ օժտուած ծանօթ վաճառական մը մէջ հաշուակալի պաշտօն կը վարէ գնահատելի գործունէութեամբ։ Հետեւաբար երկու ընտանիքներու այս խնամութիւնը ուրախութեամբ պիտի լսուի անշուշտ իրենց բոլոր ծանօթներուն կողմէ։

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

12 Օգոստոս 1901

Ֆրանսական 3% փոխառութ.	101.45
Բէժի	316
Գոնսոլիտ	25.12
Երկաթուղի	104.75
Պանք Օթթոման	528.
Թրանսվալ	86.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

(այս առաւօտ)

ՊԱՇՏՕՆ.—Տէնիզլիի կառավարիչ անուանուեցաւ Հաուէյրայի կառավարիչ Մուհարրէմ պէյ։

Սէօքէնէր (Ափրիկեան Տրիպոլիս) գայմագամ՝ Սէրկովիչթայի հրաժարեալ գայմագամ Հիւսէյին Թէվֆիգ էֆ.։

ԲԱՂԱՔԱՊԵՏ Բշտավան փաշայի նախագահութեամբ տակ գանուող առողջապահական յանձնաժողովը աւլի օրը ամբողջական նիստ մը գումարեց, որուն ներկայ գտնուեցան Սպարապետութեան կողմէ պատուիրակ Տոքթ. Ֆէնէրլի փաշա և գնդապետ Ալեքսանդր պէյ. քննիչ Տքթ. Ֆանօ փաշա և Առողջապահական Խորհրդոյն Անգլիացի պատուիրակ Տքթ. Զիթըրըր։ Անգլիացի ծանօթ մասնագէտ Տքթ. Պէջ տկար ըլլալով չկրցաւ այդ նիստին ներկայ գտնուիլ, որուն միջոցին առողջական վիճակին վերաբերեալ մէկ քանի որոշումներ տրուեցան։ Տքթ. Նիքոլ այդ յանձնաժողովին նիստերէն ոչ մէկուն ներկայ գտնուած է։

ԿԱՐՄՐԱԽՏԸ ՍԱՄՄԸՐ-ՊԱՂԱՍԻ ՄԷՋ.— Երէկ գրած էինք թէ Թօփայլը Սըմմըր Բալըս պանդոկին մէջ կարմրախտ դէպքեր ծագած էին, որոնց հետեւանօք այդ պանդոկին մէջ գտնուողներուն գրեթէ բոլորը մեկնած էին անկէ։ Անցեալ կիրակի օր Վերին Վոսփոր օդափոխութեան գացող ընտանիքները ըստ սովորութեան Սըմմըր Բալըսի պարտէզը չըգացին, ուր երաժշտական ներկայացում կը կատարուի ամէն կիրակի։ Ցեխեալ ընտանիքները կարմրախտէ չվարակուելու համար էր որ հոն կեցած էին հոն երթալու զգուշացեր էին։ Կը լսենք թէ Ամերիկեան գեսպան Գ. Լէյշման, որ ընտանեօք Սըմմըր Բալըս կը բնակի և որ վերջերս կոկորդի հիւանդութեամբ կը տառապէր, մէկ քանի օրէ ի վեր աղէկ է։ Օր. Սինկըր ալ, որ դեսպանին մօտ հիւր էր, հիւանդացած է, և սակայն այժմ ապաքինման համբուն մէջ կը գտնուի։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ.— Իտալական Մանչինէլլօ շոգենաւը, որ ուրբաթ օր Պիրէոն հասած էր, Հելլենական իշխանութեանց կողմէ քարանթինայի տակ առնուեր է, որովհետեւ ճամբորդներէն մին հիւանդ էր, իսկ նաւաստիներէն երկու հոգի ալ տկար էին։ Առողջապահական բժիշկ մը կ'այցելէ հիւանդներուն։

—Շաբաթ օրը Բորդ-Սայիտի մէջ ժանտախտի մէկ նոր դէպք և Զակազիկի մէջ ալ 1 նոր դէպք պատահած են։

ՍԵՒ ԾՈՎՈՒ ռուսական արմնիցին ըստ մաներուն ի պատիւ Վառնայի մէջ փայլուն ընդունելութիւններ տեղի ունեցեր և հացկերոյթներ տրուեր են երկու կողմէն ալ։ Պուլկարիոյ Ֆերտինանտ իշխանը, որ այժմ արտասահման կը գտնուի, հեռագրաւ բարի դալուստ մաղթած է Ռուս ծովակալ Հիլտոպրանտի, մտադրութիւնը յայտնելով անոր հասած առեն ներկայ չգըտնուելուն համար։ Ռուսական Սինոդ զրահաւորին մէջ ալ ընդունելութիւն մը կատարուեր է։

ՍՕՖԻԱՅԻ Կայս. քօմիսէր Նէճիպ Մելհամէ Էֆ., որուն հիւանդութիւնը և ապաքինման համբուն մէջ գտնուիլը ծանուցած էինք, դարձեալ ծանր վիճակի մը ենթարկուած է։ Զինքը կը դարմանեն բաղմաթիւ բժիշկներ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ Ֆրետերիք Մայր-Կայսրուհիին յուղարկաւորութեան առթիւ, ինչպէս գրած էինք, այսօր՝ երեքշաբթի՝ Բերա, Այնալը Զէշմէի Գերման մատուռին մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն կը մատուցուի։ Վեհ. Սուլթանին և Բ. Դրան կողմէ պատուիրակներ ներկայ կը գտնուին այս արարողութեան։ Գերման դեսպանատան խորհրդական Գ. Վանկէնհէյմ այսօր՝ կ'ընդունի ներկայիներուն ցաւակցութիւնները։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ մէջ ուսուցիչ է անցեալ տարի Քէսէնտիրէի հանքերուն երկրաչափ Գ. Շվալիէն լեռը առնող ուղղակիներուն դատապարտութիւնը։ Մէհմէտ անուն խուժանին ստանիչ Եանի՝ մահուան դատապարտուած է։ Աւազակապետ Հալքիս և Անտօն՝ մշտնջենական թիապարտութեան։ Ուրիշ վեց ուղղակիներ՝ 7 տարուան, իսկ 7 մեղսակիցներ ալ 3ական տարի բանտարկութեան։

ԲԱՂԱՔԱՑԻՆ Բժշկական Վարժարանին տեսչութիւնը կը ծանուցանէ բժշկութիւն և դեղագործութիւն ուսանիլ փափագողներուն թէ պարտին օգոստոս 1էն մինչեւ 31 ներկայանալ կազմուած յատուկ յանձնաժողովին, իրենց քննութիւնները տալու համար։ Ներկայացողները պէտք է իրենց ելած վարժարաններուն, բարի վարուց և պատուաստի վկայականները, Օսմ. թէզքերէները եւն. իրենց հետ առնին։

ՕՐԹԱԳԻՒՂԻ Հայ աղջկանց վարժարանին աշակերտուհիներէն մէկ քանին անցեալ տարի ժանտատենդէ վարակուած ըլլալով, կասկած եղած էր թէ վարժարանին գիւմսը գտնուող աղբիւրին ջուրն է այդ հիւանդութեան պատճառը, և այդ ջուրէն մաս մը Բժշկական Վարժարան ղրկուած էր տարրալուծուելու համար։ Բըժշկական վարժարանին կողմէ այդ տարրալուծումը կատարուելով հաստատուած է թէ այդ ջուրը ըմպելի չէ և պէտք է այդ աղբիւրը գոցել։ Սակայն միւս կողմէ նկատելով որ ճամբան ջուրը ուրիշ նիւթերու հետ կրնայ խառնուիլ, որոշուեր է անոր ակէն ալ մաս մը ջուր առնել տարրալուծելու համար։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԱՌԵՒՏՈՒՐԸ.— Մայրաքաղաքիս վաճառականներէն մէկ քանին Առեւտրական Սենեակին աղերսագիր մը մատուցանելով յայտարարած են թէ առողջապահական տեսակէտով Պուլկարական կառավարութիւնը Թուրքիայէն եկած ապրանքներուն Պուլկարիա մուտքը արգիլելուն հետեւանօք Թուրքիայէն այդ երկիրը ապրանք ներածողները մեծ վնասներ կ'ընեն և իրենց յանձնարարներուն, պատճառ կը կորսնցնեն, որոնք արդէն այժմէն սկսած են Եւրոպայէն իրենց ուղղակի ապրանք բերել տալ։ Ցեխեալ վաճառականները խնդրած են որ Պուլկարիոյ կողմէ Թուրքիայէն ղրկուած ապրանքներուն մասին դրուած արգելքը վերցուի։ Առեւտրական Սենեկին նախագահ Գեորգ Էֆ. Ազարեան և անդամ Արապեան Էֆ. շաբաթ օրը անձամբ Հանրօգուտ Շինութեանց և Առեւտրական նախարարին ներկայացուցած են այդ խնդիրին պարունակութիւնը։

ԳԱՑԸՇՏԱՂԻՒ ջուրին մէջ այս միջոցին աղբուկներ գտնուած ըլլալուն Առողջապահական տեսչութեան առաջարկութեամբ քաղաքապետութեան կողմէ որոշուած է այդ ջուրին ակին բերանը քամոցներ (ofuzles) և նոր խողովակներ զետեղել։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ կամուրջին վրայ օմնիպիւսներ բանեցնելու մասին Նէմլիզատէ Թահսին փաշայի և ընկերոջ կողմէ տրուած խնդրագիրը մերժուած է Հանրօգուտ Շինութեանց նախարարութեան կողմէ։

ԼՈՂԱԼ ՁԳԻՏՑՈՂՆԵՐՈՒՆ.— Երէկ առաւօտ կանուխ Գումգաբուի մէջ Ցայն գետը գործ մը ծով մտեր է, բայց անդունդի մը հանդպելով լողալ չգտնալուն համար ճիգեր է որ խեղդուի, եթէ Գումգաբուցի ձկնորս մը օգնութեան փութալով չազատէր զայն։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ.—Կը ծանուցուի թէ Սերպիոյ առողջապահական իշխանութեանց կողմէ տրուած նոր որոշման մը համաձայն Զէտիպէյ-Րիւսթիւգի ճամբով Թուրքիայէն Սերպիա անցող ուղեւորները հետեւեալ միջոցներուն պիտի ենթարկուին։ Ա.—Այն ճամբորդները, որոնք քարանթինայի ենթարկուած տեղերէն և անոնց շըրջականներէն չեն գար, Րիւսթիւգի Սերպիական սահմանագլխին վրայ պիտի հսկողութեան և հետեւաբար գէշերը հոն պիտի անցնեն։ Այդ ճամբորդներուն վարակեալ տեղերէ չեկած ըլլալը անոնց անցագիրներուն վրայ պիտի նշանակուի հիւպատոսական իշխանութեանց կողմէ։ Բ.— Վարակեալ և քարանթինայի ենթարկուած տեղերէն եկողները վերոյիշեալ միջոցներուն պիտի ենթարկուին, եթէ սակայն կարենան ապացուցանել թէ այդ տեղերը մեկնած են իրենց Սերպիա հասնելէն 12 օր առաջ։ Ասիկայ պիտի հաստատուի անցագիրներուն վրայ ըլլալիք արձանագրութիւններով։ Գ.—Եթէ անցագիրներու ընթերցման առեն Սելանիկէն եկող կառախումբին ճամբորդներուն մէջ գտնուի մէկը որ քարանթինայի ենթարկուած տեղէ մը կուգայ, այդ կառախումբին բոլոր ուղեւորները Սերպիա չպիտի ընդունուին կասկածելի նկատուելով։ Դ.— Զէտիպէյի (Օսմ. սահմանագլուխ) և Րիւսթիւգի (Սերպիական սահմանագլուխ) կայարաններուն միջեւ գտնուած 250 մեթր հեռաւորութեան մը ճամբորդները պէտք է հետիոտն կտրեն։ Երկաթուղիի երկու ընկերութեանց պաշտօնեաները չպիտի ընկերանան ճամբորդներուն, իրարու հետ հաղորդակցութեան չմտնելու համար։ Ե.—Ամէն տեսակ բանուած ապրանքի Սերպիա մուտքը կամ անկէ անցուիլը արգիլուած է, պայմանաւ որ անոնք փոխադրուին գոց վակոններով և ունենան «էքքէթէֆէքաներ», ամէնէն առաւել ժամակոյ Սերպ հիւպատոսներու կողմէ վաւերացուած թէ՝ այդ ապրանքները վարակեալ տեղերէն չեն եկած թէ կ.Պոլսէն չեն անցուած և թէ ուղղակի Սելանիկէ նաւահանգիստը հանուելով Սերպիական սահմանագլուխը փոխադրուած են։

Հետեւեալ ապրանքները Սերպիա չեն կրնար մացուիլ, ոչ ալ անկէ անցուիլ.— Բանջարեղէն, Թաց և չոր պտուղներ, կաթ, քըէմա, պանիր, թարմ և աղած միս, ժամզոն, սոսինձ, սալամի, թարմ և աղած ձուկ, խավիար, հաց, ալիւր, ոսպնեղէն, բրինձ, խմորեղէն, չաքար, չոր ցորեններ, ամէն տեսակ թարմ, չոր և աղած արտադրութիւններ, ծխախոտ տերեւով և բացուած, չինութեանց չոր տախտակ, քուրձ, կոպերտ և ամէն տեսակ գործի կտորներ, թուղթ, բուրդ, մետաքս, գործածուած կօշիկներ և պարկեր, բամպակէ, քթանէ, կտաւատէ և մետաքսէ տաբատներ, գործածուած կարասիներ, զորգեր, զարդեր, լուացուած չորցուած աղէք, անասունի ամէն կարգի փորոտիներ, ոսկոր, կաշի, մազ, լուացուած կամ ոչ բամպակ, ժելատին, դինի, եւղ, պտուղի եռ. Անգործածուած խուզեր, ամէն տեսակ ասրուած նիւթեր, օրինակներ և տուփ Բառտրներ, ինչպէս նաև վերոյիշեալ ապրանքները կարգէն ուրիշ ամէն տեսակ տարրական նիւթեր եւն.։

Կը ծանուցուի նաև թէ Արեւելեան Ճեմելիոյ կառախումբին պաշտօնեաները, որոնք ժամանակէ մը ի վեր Զարիպրոդէն մինչեւ Պելկրատ խառնուե գոց կը պահուէին, այսօր 10էն սկսեալ ամբողջ Սերպիոյ մէջ պիտի կրնան բացուիլ։ Ճամբորդներ կառախումբերուն ճամբորդներն ալ ուրիշ որ գան պիտի կարենան Պելկրատ ելլել, ուր իրենց հագուստներն ու կարասիները պիտի հակմանխուին և իրենք ալ 12 օր առողջապահական իշխանութեանց հսկողութեան պիտի ենթարկուին։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ.— Այս գիշեր Մնակեան էֆ.ի թատերախումբը Գաալդիւզ Մէօհիւրտարի պարտէզին թատրոնին մէջ պիտի ներկայացնէ ՏԱՆԸ ՊԱՏԻՒԸ, 5 արարուածով լուրջ և ընտանեկան առամը։

ԾՈՎԸ ԻՆԿԱԾ.— Երէկ իրիկուն ժամը 11ու կէսին առեններս կամուրջէն 12 տարեկան տղեկ մը ծովը ինկաւ և հոկաւուկ չորս կողմէն հասած օգնութիւններուն խղդուեցաւ։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ

Ղալաթիոյ կեդրոնատեղին և Բերայի և Պոլսոյ մասնաճիւղերը գոց պիտի ըլլան հինգշաբթի օրը օգոստոս 2/15ին։ 2 1

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷԻ

Ղալաթիոյ և Պոլսոյ գրասենեակները գոց պիտի ըլլան հինգշաբթի օրը օգոստ. 2/15ին։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ԲԵՔԻՆ, 11 օգոստ.— Ֆրանս. վերջին զօրքերը մեկնեցան Բեքինէն։ Անգլիական և Իտալական զօրքերը իրենց մեկնումը յետաձգեցին։

ՍՕՖԻԱ.— Պուլկարական դահլիճը որոշեց մերժել օտար պանքերու առնկցութեամբ կնքելի ո և է փոխառութիւն։

ՊԵԼԿՐԱՏ.— Համեմատական մաղած այցորուան ընտրութիւններուն մէջ կառավարական երկու ընտրելիներ մեծամասնութիւն չահեցան։

ՄՈՍԿՈՒԱ.— Շալաթովայի կայարանին մէջ նաւթ բեռցած 14 վակոններ այրեցան։ 3 հոգի մեռան։

ՄԻԼԱՆ.— Բոնէկոթի մէջ 200 գիւղացիներ աւերեցին Մարքուիզ Պուջոլի գղեակը, անոր կարասիները թալնեցին և բերդին 200 հեծելազօրքեր վրայ հասնելով ցրուեցին գիւղացիները։ Քննութիւն մը բացուած է։

ԲԵՔԻՆ.— Հաշտութեան դաշնագիրը երեք շաբթէն պիտի ստորագրուի դեսպաններուն կողմէ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Նորէն զրոյց կը պտտի թէ Լորտ Սոլզպըրի ի մօտոյ հրաժարական պիտի տայ, և իրեն պիտի յաջորդէ Պետական Խորհրդոյ նախագահ Տըվոնշայրի դուքսը։

ՆՈՀԱՆՆԷՍՊՈՒՐԿ.— Ռանտի մէջ նոր սակեհանք մը գտնուեցաւ։ Մինչեւ հիմայ 1400 հարստ տեղ փորուած է. պեղումները կը շարունակուին։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ՀՌՈՄ, 12 օգոստոս.— Իտալիոյ Թագաւորը իր կողմէ իշխան մը պիտի ղրկէ Գ. Քրիսբիի յուղարկաւորութեան ներկայ գտնուելու համար։ Յուղարկաւորութիւնը Գ. Քրիսբիի կամքին համաձայն միայն քաղաքային պիտի ըլլայ։ Հանգուցեալը 500000 ֆր.ի հարստութիւն մը կը թողու։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիական մամուլը գովելէ ետքը Գ. Քրիսբիի ձիրքերը, կը քննադատէ իր քաղաքական գործունէութիւնը։

ԲԱՐԻԶ.—Բարաքասէ կը հեռագրեն թէ 32000 Վէնէզուելացի զինուորներ եռ մղեր են Քոլումպիացիներուն երկրորդ արշաւանքը։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ		27.02
Երէկուան բարձր գինը		27.04
Երէկուան վար գինը		27.01½

ՌՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	Ֆր.	103.87
Երէկուան բարձր գինը		104.50
» վար »		103.87
Բէժի	Լ. Օ.	14.
Թրամվայ բաժնեթուղթ		5.85
» պարտաթուղթ		476
» ժուիսանս		1.65
Օսմ. պահեստակ. ընկ.	Լ.Օ.	3.95
Բրիօրիթէ Թիւրք		—.—
Թրանսվալ	Ֆր.	84
Քարափ		461.
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն		262.50

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Մէճիտիէ արծաթ	Ղ.	108.05
Մէթալիք		102.
Անգլիական ոսկի		110.03
Ֆրանսական ոսկի		87.26
Ֆլորին		51.07
Ռուբլի		90.30
Ռուսլի թղթադրամ		8.58
Լոնտոն 3 ամիս		109.13
Բարիզ		22.93½

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 10 Օգոստ. ԲԱՐԻԶ 10 Օգոստ.

Անգլիական		Ֆրանսական
Անգլ. գոնս.	94.18	101.40
Օս. գոն. սէրիB.	49.50	
» » » C.	26.63	
		25.07
» » » D.	24.37	25.07
Պանք Օթօմ.	11.12	527.
Թրանսվալ	3.37	85.
Եգիպտական		106.25
Օսմ. Բէժի		315.
Բրիօրիթէ		506.
Օսմ. Մաքսատուն		515.
Օսմանիէ		471.
Գրէտի Լիօնէ		1031
Իտալական		96.65
Սպանիական		70.87

ԼԵՄԱՆԻ ՎՐԱՅ ՑԱՒԱԼԻ ԱՐԿԱԾ ՄԸ

Գեղեցիկ է Լեմանը, Ժընեւի լիճը. անոր հայելանման երեսին վրայ հրապուրիչ բան մը կայ. գեղեցկական ազդեցութիւն մը ունին փոքրիկ վեհվեհումները գաչնակալի կոհակներուն՝ որոնց վրայ հեզասահ օրօրուող նաւակի մը մէջ սիրային զոյգը, բանաստեղծական հեղգէտ աղաղակ մը կ'արձակէ սրտին, հոգիին խորերէն.

«Կա՛նգ առ, ժամանակ, ժամե՛ր երանիկ,
Կասեցուցէք ձեր շրջան,
Թողէք վայելել հեշտանքն վաղանցիկ
Մեր օրերուն սիրական։»

«Կան ձեզի հայցող շատ մը անբաղդներ,
Անոնց համար սահեցէք.
Անոնց կեանքին հետ տարէք դառն հոգեր,
Երջանիկ ենք, մեզ մոռցէք։»

Գեղանի կնկան ժպիտը, փոթիկները ունի Լեմանը, իր երեսին վրայ. եզերքէն զայն դիտողը զմայլելէն չի յագենար։ Սակայն երբ անգամ մը յուզուի, կատաղութիւնը, որ չափ ու սահման չունի, ավերածներ կը գործէ։

Յուլիս 29ի կիրակի օրը երեկոյեան ժամը 6ին առեններն էր, Լօզանի մօտ Ուշիի նաւամատոյցէն գէպի բաց կը հեռանար թեթեւ նաւակ մը՝ որուն մէջ նստած էին մարդ մը, կին մը, և 7 տարեկան տղայ մը, որոնք, հաւանական է, ձուկ որսալով զուարճանալ կ'ուզէին։ Ասոնց ըրածը խոհեմութիւն չէր. որովհետ խուլ ձայնը կը լսուէր արդէն։ Ժընեւի կողմը երկինքը սեւ սեւ էր, ամպերը մոլեգնօրէն կը վազէին, և լիճը սկսաւ ալեկոծիլ. վարպետ օդերեւութաբան ըլլալու պէտք չկար գուշակելու համար փոթորիկ մը որ շատ չուշանալ, նմանը քիչ անգամ տեսնուած սաստկութեամբ պայթեցաւ։

Հովը վայրկեան մը անցեր էր վրայէն, և անա լիճը բարձրացաւ ու փրփրեցաւ, և մեր ձկնորսներուն նաւակը կատաղի ալիքներուն խաղալիկը դարձաւ։ Ողբերգութեան առաջին անգամ ջուրը աղջան ամբուն։ Մնացը խելացնօրէն պէտ նաւակին ղեկավարութեան պլլուեցան. բայց կինը չուարուած թողուց փայտը և ընկզմելու վրայ էր, յանկարծ երիկը թեւէն բռնեց։ Վտանգաւոր էր մարդուն կացութիւնը, կը կռուէր սոսկալի ալիքներուն դէմ, կը կռուէր հովին դէմ, իր յուսահատութեանց դէմ, բայց պաղարիւնութիւնը ձեռքէ չեղաւ։

Ալիքներէն մղուելով բաւական մօտեցեր էր եզերքին, անդին Ռօզեր Շավան՝ աշխատիքը մարդ մը՝ տեսնելով միայն իր խղճի ձայնին, ինքզինքը նաւակի մը մէջ նետեց և օգնութեան փութաց թշուառներուն։ Մօտեցաւ։ Խեղճ հայրը հեւ ի հեւ կը գոչէր. «Տղա՛ս, տղաս ազատեցէք»։ Ռօզեր անոր ձեռքէն բռնեց և իր նաւակին մէջ հանեց, յետոյ փորձեց կինն ալ հանելու, բայց այժը սպառեցաւ. կինը գլուխը նաւակին եզերքին վրայ հանգչեր էր, բայց անոր շրջազգեստը թիերու նեցուկին կառչած կը մնար։ Այս նաւակն ալ վտանգի մէջ էր. կինը ծանրութենէն երկիւղալի կերպով կը ծռէր։ Վայրկեան մը եւս, և այս ալիքքէչքէ՝ու։Թարխրապիրոր վրայ հասաւ ուրիշ նաւակ մը՝ որ երեք հուժկու մարդիկ կը թիավարուէր։ Զարմանալի արագութեամբ առնենք վեր առին կինը և սկսան առաջին դարմանները մատուցանել։ Բայց տղայէն, միւս բոլորը նաւակը ելան։

Թէ՛ փրկողները և թէ փրկուածները եզերք հասան։ Նաւամատոյցին վրայ յարմար տեղ մը զետեղեցին կինը՝ որուն շուրջը հետաքրքիրներու հոծ բազմութիւն մը խռնուած էր։ Ենչասութիւնը կորած և սրտին բաբախումը դադրած կ'երեւէր։ Իսկոյն բժիշկ կանչուեցաւ հեռագրով։ Այս տեսակ պարագաներու մէջ պատուիրուած բժշկական ամէն միջոցներ պարապ անցը գործադրուեցան. խեղճ կինը մեռած էր։

Հովիւ երեսուն տարեկան մանկամարդ կին մըն էր նա, որուն մարած աչքերը դիտողներուն սիրտը խորապէս յուզեցին. կիսաբաց շրթունքները, որոնց մէջէն ըսպիտակ ակռաներու անդակիս շարքերը կը տեսնուէին, կարծես թէ «Զաւա՛կս, ազատեցէք զաւակս» կը մրմնջէին։

Հանրի,իր կնոջը անկենդան մարմինին քովը անշարժ կեցած, խոր տխրութեան մէջ ընկղմած կ'երեւէր, և մերթ արցունքոտ աչքերովը հայեացք մը կը նետէր

հեռուն լճին որուն մէկ կէտին վրայ՝ ուր ուլեցները իր ազուն գլխարկը կը ծածկուէին. մարմինը անյայտացած էր։

Դիակը զուգած փոխադրելու վրայ էին և ամեն երկինքը պարզուեցաւ, մարդ մանելու մօտ օրերուն վերջին հառաչանքները գուլայնին մակերեսին վրայ լճին՝ որ իր սովորական հանդարտութիւնը վերստացած էր՝ Լեմանը այլ եւս գոհ էր։

Լոզան — ՄԻՍԱՔ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ

Մեծ Հայ վաճառատուն պատրաստ եւ չափաւոր վրայ-հանդերձներու, Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամ, Հավուզլը խանի մօտ Թ. 25

Այս վաճառատունը աչքը և հինգերը Արտասահմանի իր ուղղակի յաճախորդներուն վստահութիւնը և համակրութիւնը գրաւած ըլլալով, յաջողութեամբ ամէն ապրանքներով կը ներկայանայ իր այս ձեռնարկին մէջ։

Հրապարակին վրայ և ոչ մէկ վաճառատան մէջ նմանը չտեսնուած վարպետ ձեռք մը մեր ներկայ է և պաշտօն ունի հաւնել հանդերձներու լաւ պատրաստութեան։ Գիներու մասին վստահ եղէք մէկ այն մասն մէկն կարելի է ունենալ մարդ, որ ապրանքներ վրայ նշանակուած թիւերը տեսնէ։

Կը խնդրուի ուշադրել կարդալ հետեւեալ խօսակցութիւնը. — Մեր հագուստը Հաճի Շահին վաճառատունէն առնենք = Ո՞ւր, ո՞վ պէտք եղէ 69 առք ստնգունները վեր։ Ո՞վ պէտք յոգնի մինչեւ հոն. — Ի՞նչ, չէ՞ք գիտեր, ուլիտարի խմբալու Թէհաճի Շահին խանին վերնայարկէն վար իջաւ եղբայրներու գիրքութեան համար, և այժմ կը գտնուի Սուլթան Համամ, Հավուզլը խանի մօտ Թիւ 25 վաճառատունը։ Մարդը ամեն հագուստ փոխելու հետեւութիւններ բերաւ՝ չհամարձակեցաւ ուղեցներու նման սուղ և ծանր վարձքերու գեղեցիկ ասոր մտնել։ Երկու ամսէ ի վեր վաճառատուն փնտռեց, փնտռեց, փնտռեց և վերջապէս գտա՛ւ․․․։ Հետեւաբար յաճախորդները թէ գիտեն որ պէտք գտնեն զինքը և թէ մեկնոյն ատեն գիները հագուստ պէտք հագնին։ Անշուշտ գիտէք թէ հրապարակին վրայ միայն Հաճի Շահինն է որ ընկեր չունի, և ատեն ծախելու մեծ պատճառը աս է որ չահածը ընկերներուն մէջ չի բաժներ։ Զինքը ճանչցող և իրեն համակրողները գիտեն որ ամենական ծախքը այնքան չափաւոր է որ գոհ սպառողները պիտի ըլլան, և փառք կուտայ․․․

Ուրեմն երթանք Հաճի Շահինէն առնենք մեր հագուստը և մեր բարեկամաց ալ յանձնարարենք։

Կիրակի օրերը բաց է վաճառատունը։— Մեկ Թիւը 2 դրշ. — Նորոգութեան ալ պատուիրանիներ կ'ընդունուի։

ՅԱԿՈԲ ՏԻԼԻՄԷԹԻՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Կ. Պոլիս, Մահմուտ Փաշային վերեւը, Թիւ 271

Վաճառատանս մէջ կը ծախուին հարսնիքի համար ամէն տեսակ չաքարեղէններ և ըմպելիներ, ինչպէս նաեւ երեկոյթներու և անուան տօնախմբութեան օրերու համար տեսակ տեսակ չաքարներ և ըմպելիներ։

Անուշեղէններու յատուկ գործարան մը ալ ունենալով վաճառատունս յանձնարարուած անոյշները և զանազան չաքարեղէններ մեծ ուշադրութեամբ կը պատրաստուին։ Վաճառատանս մէջ կը գտնուի նաեւ ֆոնտան և ուրիշ տեսակ չաքարներու համ մ'ըրեք մը։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։ Գիները չափաւոր են։ 104—64

ՄԱՆՈՒԻ ՆՆ երկու սուն Սիրուած, Ինտալյէ։ Ունին ընդարձակ պարտէզ, ջրհոր մը և ջրամբար, կը գտնուին Զաֆրանէ ճամբէն մէկ երկուէն, եւ մեւս երեսը Տօպրանճի Սիմոն ոսկտ, երկու կողմերն ալ ծառեր։ Գնողները պէտք է դիմեն Գուզկունճուքի միքտար Սէրվէրեան Պօղոս աղային։ Գին դիւրամատչելի։ 10—6

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՊԱՐՑԻՋԱՆ

Վարժարանիս նոր տարեշրջանը կը սկսի Սեպտ. 11ին Դշ. (Ն. Տ.)։ Գիշերօթիկ աշակերտները կը վճարեն տարեկան 16 ոսկի Օսմ., 8 ոսկի Սեպտ. ամսուն և 8 ոսկի ալ Յունվարի մէջ։

Աւելի տեղեկութիւններու համար դիմել վարժարանիս գործակալ Գէորգ էֆ. Կարամիքայէլեանի, Թիւ 10, Բուալու խան. Օթուբաքճըլէր, Մեծ Շուկայ Պոլիս։ 15—3

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

ՄԱՆԱՍԹԸՐՃԵՆՅԱՆ ԼՈՒԹՖԻ

Մայրաքաղաքիս մէջ ծանօթ փաստաբան Խօճէր Լութֆի պէյ, այս անգամ Մագնաւաքէ խանի եր դրասենեակէն փոխադրուած է Ղալաթիա, Սանթրալ հոտէլէն. Այնալը փողոց Թոթակրաֆ Բոսթանէսի խանը Թիւ 1, 2 և 3։ Խօճէր Լութֆի պէյ ամէն օր յաճախորդ կ'ընդունի ժամը 3էն մինչեւ 11 և կը սատնէ ամէն կարգի դատեր։ Դատերու ընթացքը կ'ընդունուին դատավարութեանց առաջարկէն ետքը, և կորսուած դատավարութիւնը համար ալ որեւէ ծախք մը չի պահանջուիր։ Անկարողներուն դատերն ալ կը պաշտպանէ և դրամ չի պահանջուիր։ Խօճէր Լութֆի պէյ իր դրասենեակը չեկած ատեն ինքն ու գործերները հոն են, Վեզնէչիլեր խան։ Կոզմէ ծանուցման խնդրոյ մասին դրասեանքէն տեղեկութիւն ստանալու համար պէտք է 40 դշ. դրկել Լութֆի էֆ.ի դրասենեակը։ 15—4

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 250,000,000 ՖՐ.

Ամբողջովին վճարեալ

Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ Հալաճեան խան. Գարաքէօյ, Կասուրջիի մօտ.

Դեբոյթորակալութիւն, Պոլսոյ կողմ Սուլթան-Համամ,

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷՆ կը կատարէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւնց փոխատուութիւն կ'ընէ արժէթղթոց վրայ։ Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ՝ ի փոխարէն տոկոսի. Թղթուած արժէթուղթերու։ — Ֆրանսական ու օտար զանազան հրապարակներու վրայ փոխանակութեան կը գնէ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ և ՎԱՐԿԱԳԻՐ։ — Պօրսայի հրամաններ կը կատարէ։ — Կտրոններ կը վճարէ։ — Պայմանաժամով ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐ կուտայ, որոշեալ պայմաններով։ — Արժէթուղթեր կ'ապահովէ։ — Դրամ կ'ընդունի ՉԵՔԻ հաշւով։ — ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ վարձու կուտայ։ — Առեւտրական տոմսերու, ընտանիքներու և փոխանակագրերու արժէքը կը գանձէ։

ՊՈԼՍՈՅ Դեր-Գործակալութիւնը կը կատարէ ամէն տեսակ սեղանաւորական գործեր։ — Անձինքի վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ։ — Ավանդ կ'ընդունի թէ՛ իբրեւ անպայման աւանդ պահել վերադարձնելով, և կամ յանձնակատարութեամբ՝ ի Պոլիս թէ արտասահման վաճառելու համար։

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Գ. ԵՐՄԷՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլիս, Սուլթան Համամ, Թօփալեան խան

Թօփալեան խանի յիշեալ մեծ վաճառատունը, որ հանդերձեղէնաց վաճառատուններուն էն հինը և էն նշանաւորն եղած է, բնաւ իր անունն և տեղը փոխած չէ, և իր տէրը Գ. Երմէնեան վաճառատան գործառնութեանց մէջ 30՝ւ տարի կանոնաւորութիւն մտցուցած է։

Կը ծանուցուի յաճախորդներուն թէ Թօփալեան խանի շրջակաները զանազան անուններով և վերջերս բացուած հանդերձեղէնաց վաճառատուններն Գ. Երմէնեան և Ընկ. վաճառատուններուն հետ ո և է յարաբերութիւն և կապակցութիւն չունին։ Հետեւաբար յաճախորդները կը հրաւիրուին դիմել Թօփալեան խանի վաճառատունը։

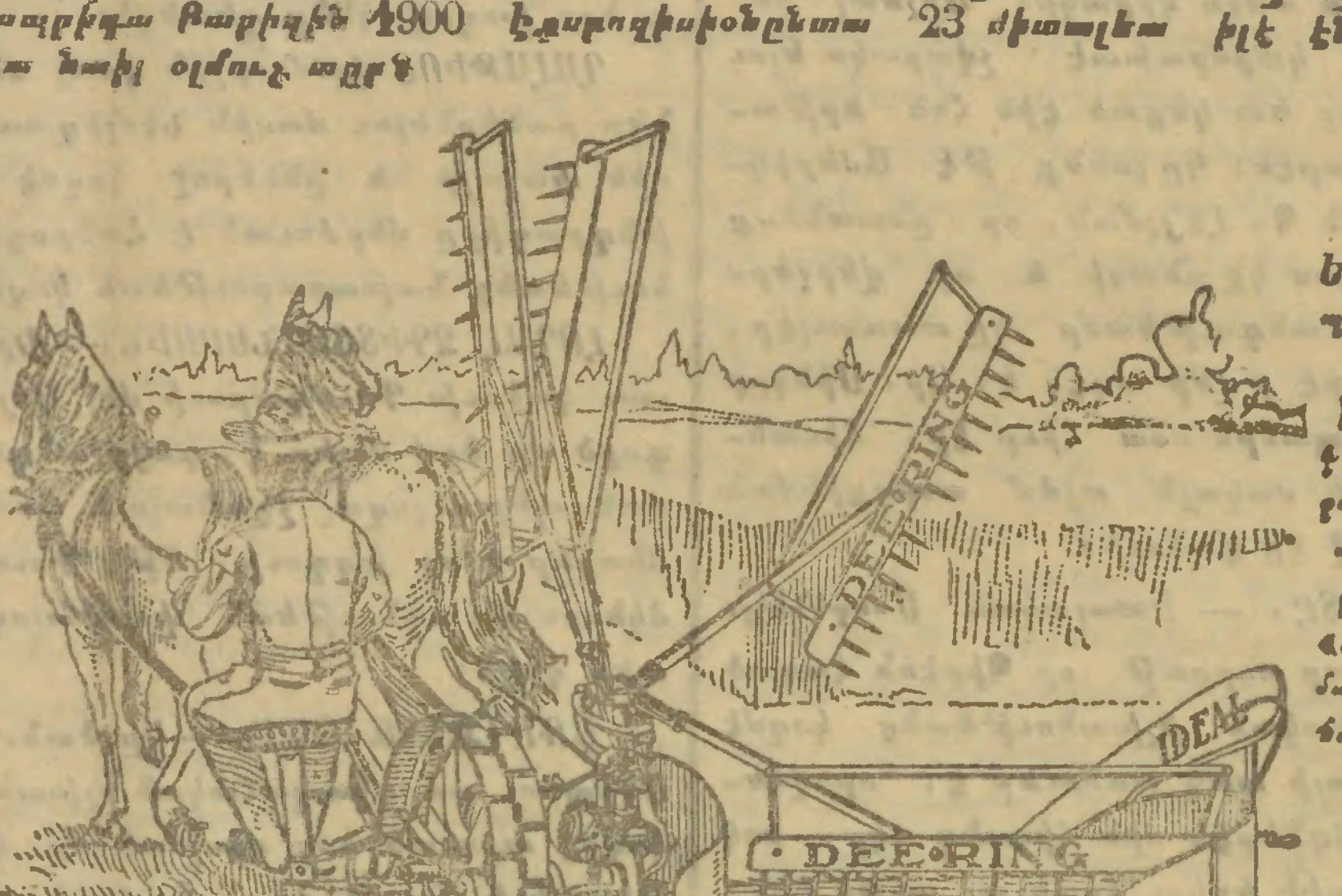

Օրինակի համար, 80 դշ.ի ապրանք գնողը 20 դշ. կանխիկ և ... համար ... 5 ... 20 դշ. ... 160 դշ.ի գնողը 40 դշ. կանխիկ և ... 10 ... 40 դշ. ...

ՏԻՐԻՆԿ

ՊԻՉԸՐԷՅԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ՏԻՐԻՆԿ ՆԱՄ ՍԱՅԱԹ ՈՒ ԷՏԷՎԱԹ

Գու փարիզի Բարիզին 1900 Էքսպոզիսիոնընտա 23 մետալեա իւէ էն պէօյիւք մուքաֆաթա նայիլ օլմուշ տըր։

1901 — 1901

Պէյդիյէ մահսուսու ... 12000 ... 9000 ...

Նիւյօրքներ ... «Տիրինկ» ...

Իշթէ էէնի պիր ... 1858 ... «Տիրինկ» ...

«Փահալ Տիրինկ» նամ աէմէք իթմէ — «Փահալ Տիրինկ» նամ Թըրփան

» » » օրաք պիչմէ — » » » Թըրմըգ կէսմէ

... Գէորգ ... 1, 2, 3 ... Մ. Սիւնէյ ...

ՈՒԷՍԹԸՐՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ 1851ԻՆ

Հաստատուած դրամագլուխ	անգլ. ոսկի	6,000,000
Պահեստի դրամ և տարեկան հասոյթ	» »	1,250,000
Վճարեալ դրամագլուխ	» »	410,000
Հրդեհներու ծանոթ վճարուած է...		100,000էն աւելի

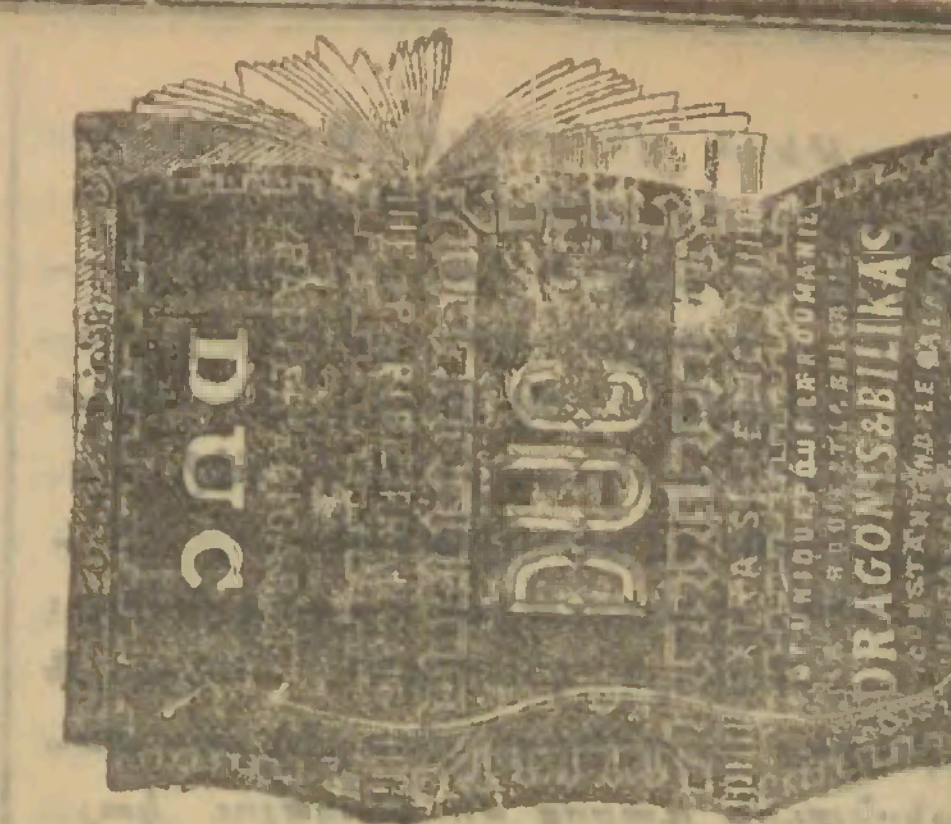
ՈՒԷՍԹԸՐՆ Ընկ.ը հրդեհի դէմ ամէն կարգի գործեր կապահովագրէ, վնասները տեղւոյն վրայ և անմիջապէս կը հատուցանէ։

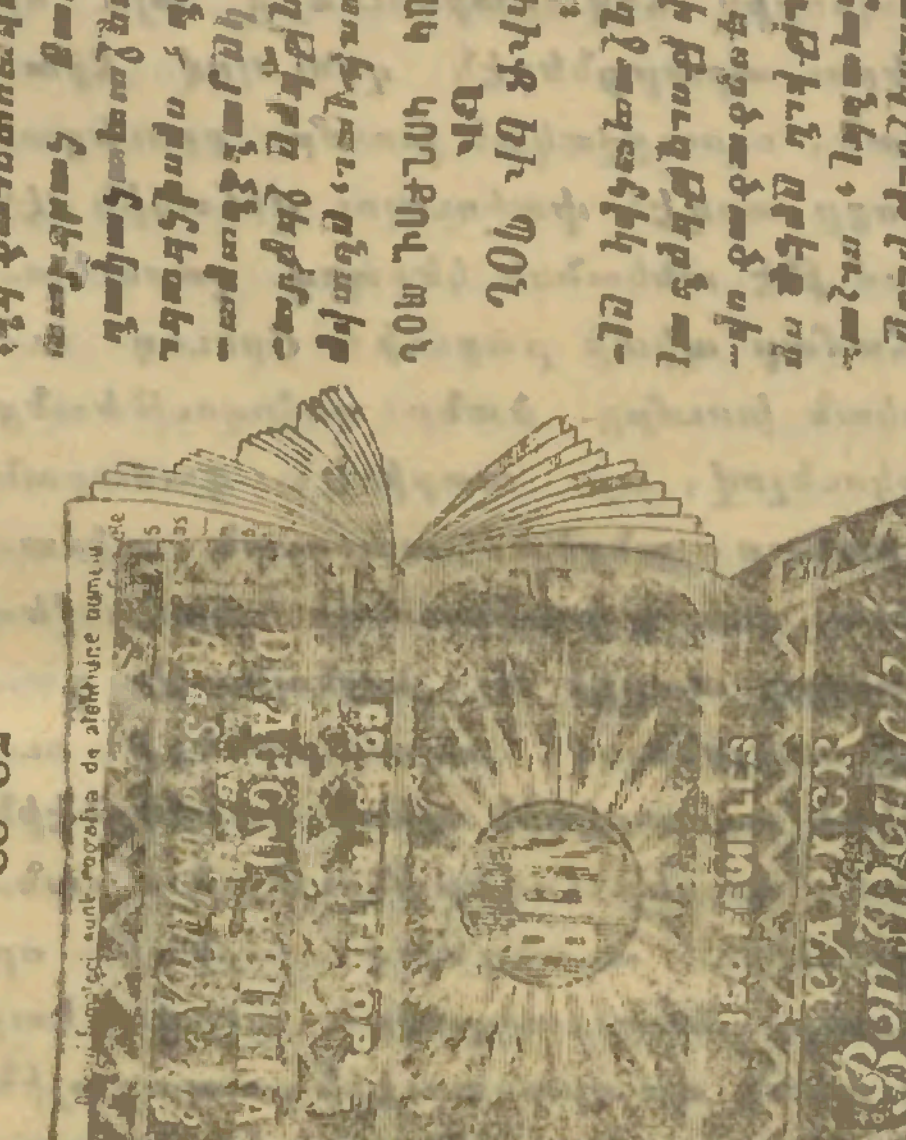
Տնօրէն Թուրքիոյ գործակալութեան. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Պոլիս, Պահճէգաբու, Անատոլու խան Թիւ 20-21-22։

Գաւառաց մէջ գործակալներ և ... կը փնտռուին։

ՄԱՆՕԹ. — Տեղույս էն ծանօթ Ֆրանս. եւ գերմ. ընկերութեանց պատրաստ գոյքը՝ իրենց հասոյթին հետ բաղդատմամբ 100%էն աւելի չէ, մինչդեռ «Ուէսթըրն»ինը 125% է, ինչ որ գերազանց երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ իր մրցակիցներուն վրայ։

52·22

1900Ի ՓԱՐԻԶԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱՐՏԱՀԱՆԴԷՍ

ՍԻՆԿԷՐԻ ... ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆ

... Ներկայացուցիչ ... Գ. Կ. ...

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՏՊԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Կը տպուին ամէն տեսակ Տաճկերէն, Հայերէն և Գաղղիերէն գիրքեր, տեղեկագիր, մաճառներ, նամակի գլուխներ, և կը կատարուին ուրիշ ամէն տեսակ տպագրական գործեր, դիւրամատչելի պայմաններով։

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐՆ ԱԼ ԲԱՑ Է

կէս օրէն վերջ, թերթը առաւօտները ելլելուն համար

ՎԷՊ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՕՃԻՐԸ

ՄԱՍՆ Բ.

ՍԻՐՈՅ ՏԱՌԱՊԱՆՔՆԵՐԸ

ԺԷ.

ՀՈՐԱՄԻ ՅՈՒՍԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

— Երկար ատենէ ի վեր տխրութեան վարժուած ենք, այսու հանդերձ եթէ խնդիրը ինծմէ կախում ունի գիտցէք որ զուարթօրէն պիտի խօսիմ։

Այս նախադասութեան որքան ալ յուսադրող ըլլար՝ չկրցաւ փարատեցնել մարքիզին։

Սերգուհին լաւ կը ճանչնար իր քոյրը։

— Կը մաղթեմ որ այդպէս ըլլայ, պատասխանեց։

Այրի դքսուհին գիրը մէկ կողմ դրաւ, թուղթն ու կաղամարը հրեց և թիկնաթոռին կռթնելով ըսաւ.

— Եղբայրս իմ, ձեզ մտիկ կ'ընեմ։

— Քոյր իմ, բնաւ չնշմարեցի՞ք որ Հորասու ժամանակէ մը ի վեր փոխուած է, ամէն նկարագիրը չունի և չարունակ մըտոյր է․․․։

— Այո՛, իրաւունք ունիք։

— Ըսել է նշմարած էիք այդ փոփոխութիւնները։

— Անգամ մը նոյն խսկ իր լալը տեսայ։

— Եւ չհարցուցի՞ք պատճառը։

— Հարցուցինք, սակայն անօգուտ եղաւ։

— Է՛հ ուրեմն, ես պիտի ըսեմ ձեզի ի՛նչ որ ինք ծածկեց ձեզմէ․․․։

— Ինչպէս կ'ըլլայ որ իր խորհրդակից կ'ընտրէ ձեզ փոխանակ ինծի, իր մօ՞րը, ըսաւ Սէրքիզ։

— Քոյր իմ, զաղտնիքներ կան որոնք միայն այր մարդու կընան ըսուիլ։ Հորաս սիրահարա՞ծ է․․․։

— Աւելի լաւ, ըսաւ դքսուհին։

— Այնպէս չէ՞, ըսաւ մարքիզը պարզամտութեամբ։

Եւ ապա իր բոլոր մտադրութիւնը ժողովելով և Քոլէդի մասին իր զգացած հայրական սիրոյն հետեւելով շարունակեց.

— Եւ քոյր իմ, եթէ խմանաք անունը աղջկան զոր Հորաս կը սիրէ, շատ երջանիկ պիտի ըլլաք զայն ձեր աղջիկը կոչելով։

— Ըսել է կը ճանչնաք զայն, եղբայր իմ։

— Այո՛․․․։

Տը Վիլֆոռ դքսուհին մտքովը փնտռելով ըսաւ.

— Եղբայր իմ, տարօրինակ բան, չեմ տեսներ ծանօթ ընտանիքներու մէջ չեմ յիշեր այնպիսի աղջիկ մը որ արժանի ըլլայ Հորասի ամէն կերպով։

Մարքիզը անմիջապէս դարձաւ մատնութեան մէջ խնդալով շարունակեց.

— Քոյր իմ, չէք յիշեր. որովհետեւ շատ հեռուները կը փնտռէք այդ աղջիկը։

— Ինչ որ է, եղբայր իմ, քանի որ դուք ալ այդքան հաւնած էք այդ աղջկան, ըսէք անունը։

— Քոլէ՛տն է․․․։

Դքսուհին կարծես չլսելով հարցուց.

— Ո՞վ, եղբայր իմ։

Մարքիզը սեղմուած սրտով պատասխանեց.

— Քոլէ՛տն է։

— Օրիորդ Նաթալիէ՞ն։

— Այո՛։

— Դաստիարակուհի՞ն։

— Այո՛։

Դքսուհին յանկարծ ոտքի ելլելով ծիծաղելով ըսաւ.

— Ինչի՞ կ'ըսէք, եղբայր իմ։

— Քոյր իմ, երկուքն ալ կը սիրեն զիրար բոլոր սրտով։

— Է՛հ, թող սիրեն զիրար, ո՞վ կ'արգիլէ զիրենք։

— Ըսել է հաւանութիւն կուտաք։

— Ի՞նչ բանի։

— Անոնց ամուսնութեան։

— Խենդ էք դուք, եղբայր իմ, պատասխանեց դքսուհին։

Եւ դարձաւ իր տեղը նստելով յարեց.

— Մտիկ ըրէք եղբայր իմ, հնմարաութիւնը չէք ըսեր․․․։

— Աստուած իմ, այո՛․․․։

— Ամբո՞ղջ ճշմարտութիւնը։

— Այո՛, ամէն բան ըսի։

— Իսկ ես ուրիշ բան մըն ալ կը գուշակեմ, ու ուրեմն, համարձակ եղէք։ Պատասխան մըն եմ ես, ամէն բան կրնաք ըսել ինծի, եղբայր․․․։

— Զեմ հասկնար, քոյր իմ։

— Մտիկ ըրէք։ Քոլէդ շատ գեղեցիկ է, իսկ Հորաս ոչ նուազ սիրուն երիտասարդ մը։ Օր. Նաթալիէ Հորասի գլխուն եկած դիւցազնական դէպքերէն ազդուած անոր մտերմացած է, ինչպէս թիթեռնիկ մը կը մօտենայ բոցին։ Եւ կարծեմ թէ Քոլէդ այդ բոցէն․․․ այրած է։ Աւելի բացէն խօսիմ։ Քոլէդ Թերեսա զաւկին․․․ Հորասուհին եղած է։ Եւ կ'արծեմ թէ իր այդ անխոհեմութեան երեւան ելլելուն ժամը մօտեցած է․․․։

— Քոյր իմ, ըսաւ ծերունին տխրութեամբ, շատ դէշ կը մտածէք։ Այո՛, կ'ամբաստանէք այդ աղջիկը այնպիսի յանցանքով մը, զոր գործելու անկարող է։

— Ըսել է չի սիրեր զաւակս. սէրն ու կիրքը ամէն բան կը մոռցնեն մարդուս։

Մերգուհին արտասուալից աչքերով ըսաւ.

— Քոյր իմ, ենթադրենք թէ այդ յանցանքը գործուած է, ամուսնութեան պիտի հաւանի՞ք։

— Այդ ամուսնութիւնը երբեք չպիտի կատարուի։

— Երբե՞ք։

— Երբեք։ Կը խնդրեմ որ ա՛լ չխօսինք այդ նիւթին վրայ։

— Քոյր իմ, կը կրկնեմ թէ երկուքն ալ կը պաշտեն զիրար։

— Կ'անցնի՜ ատիկայ։

(Շարունակելի)

ՓՕՂՈՍ ԶԻԶԻՔԵԱՆ